

Eenige opmerkingen over naturalisatie

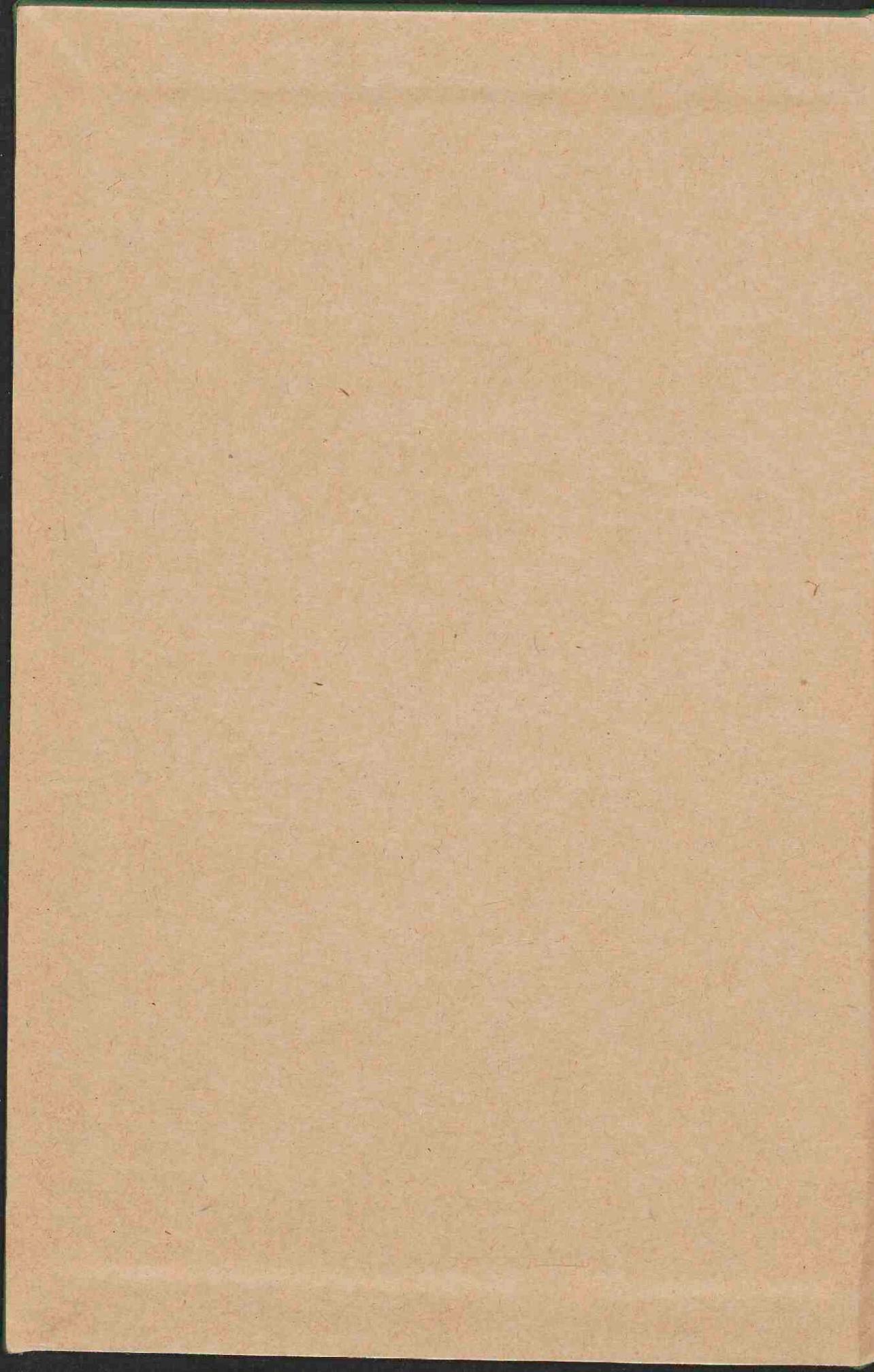
<https://hdl.handle.net/1874/242521>

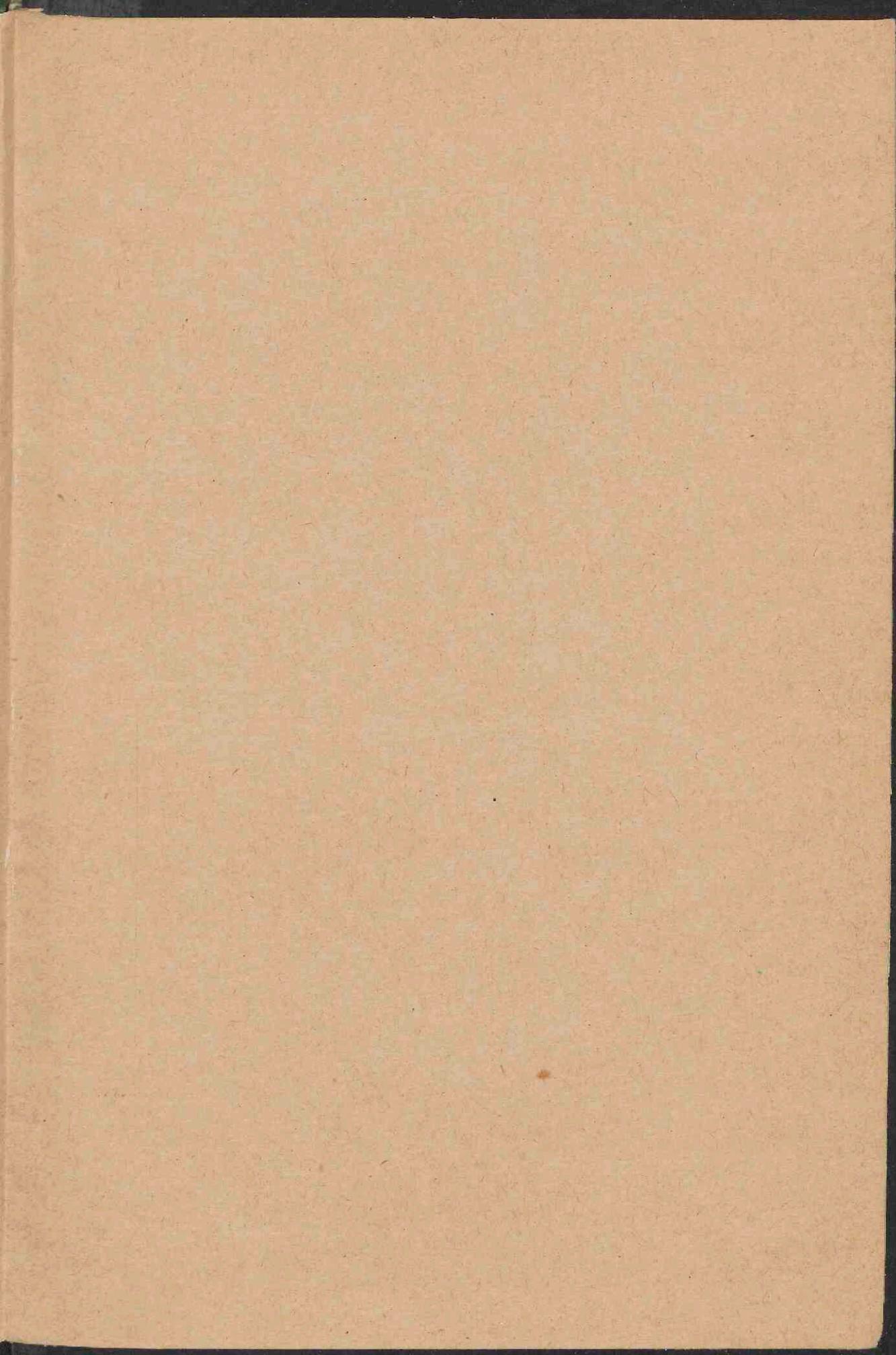
Diss. Utrecht 1880 vol

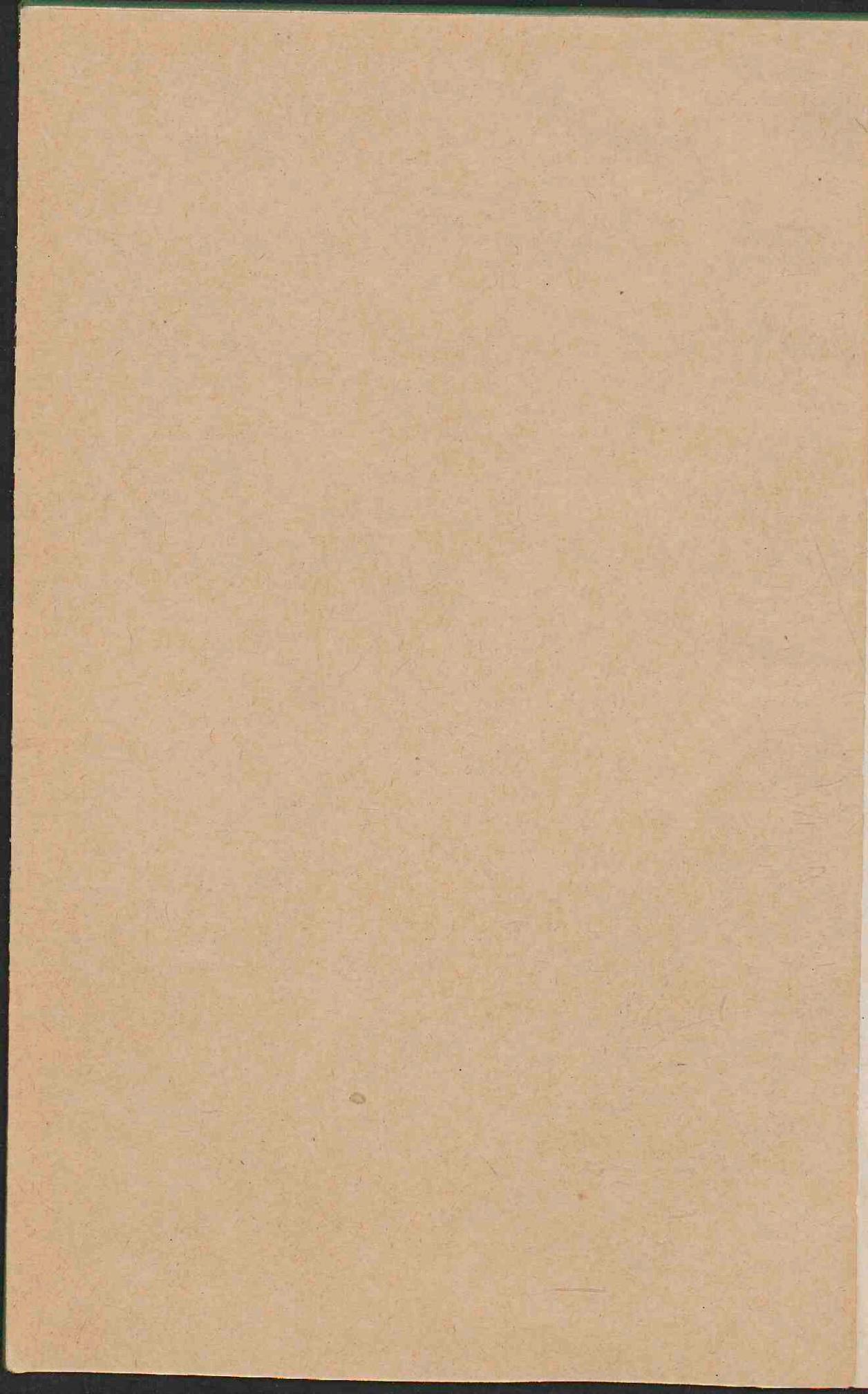
EENIGE OPMERKINGEN OVER NATURALISATIE.

s.
ht

U

EENIGE OPMERKINGEN

OVER

N A T U R A L I S A T I E.

EENIGE OPMERKINGEN

OVER

Diss. Utrecht 1880 vol

NATURALISATIE.

PROEFSCHRIFT

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD

VAN

DOCTOR IN DE RECHTSWETENSCHAP,

AAN DE RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT,

NA MACHTIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

Dr. E. MULDER,

HOOGLEERAAR IN DE FACULTEIT DER WIS- EN NATUURKUNDE,

VOLGENS BESLUIT VAN DEN SENAAAT DER UNIVERSITEIT,

EN OP VOORDRACHT DER

RECHTSGELEERDE FACULTEIT,

TE VERDEDIGEN

op **DINSDAG** den 6den Juli 1880, des namiddags te 3 uren,

DOOR

ANTONI JAN VAN VOLLENHOVEN,

geboren te Amsterdam.

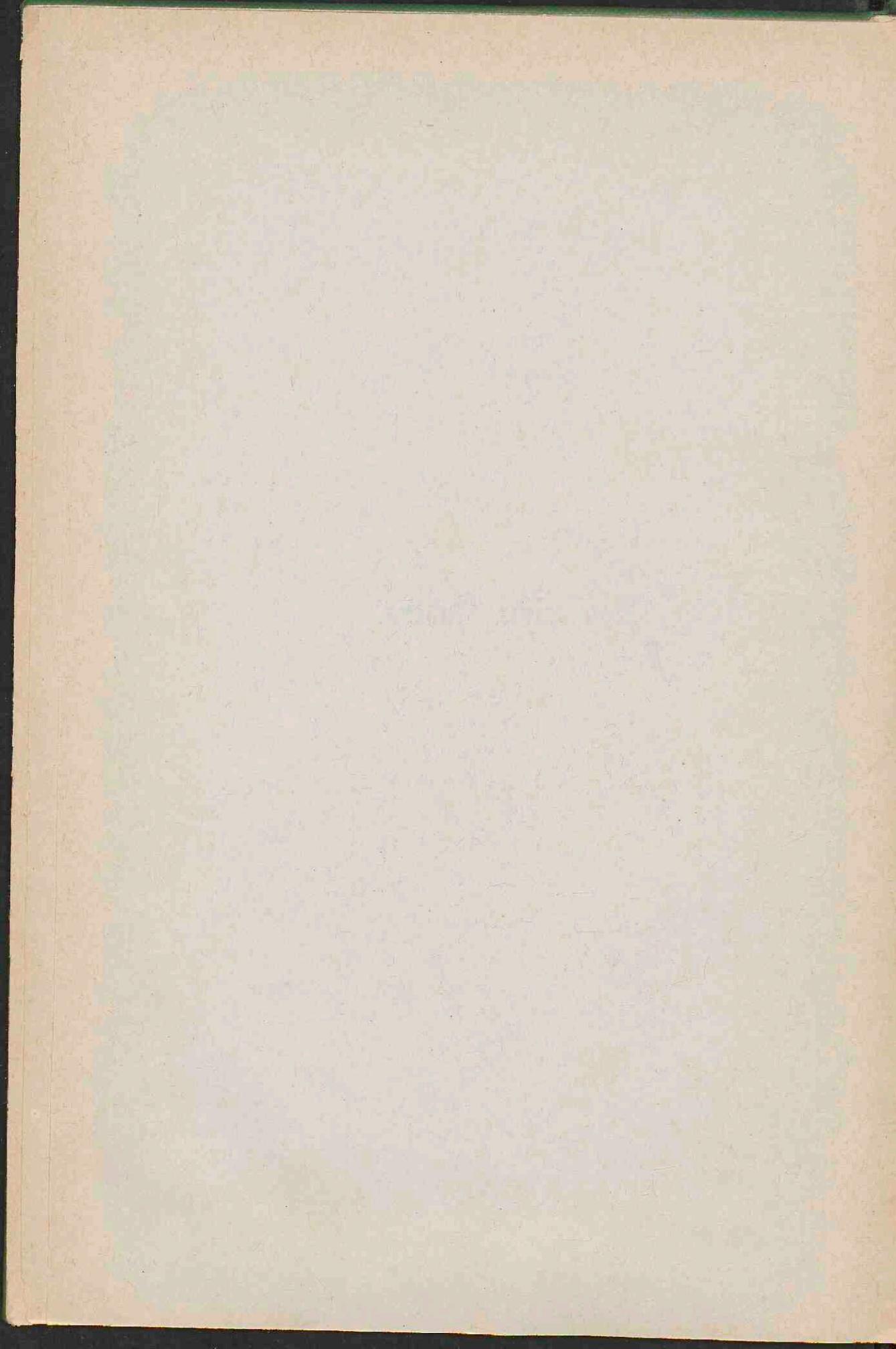

UTRECHT — 1880.

Stoom-Boekdrukkerij en Steendrukkerij „de Industrie”,

J. VAN DRUTEN.

Aan mijne Ouders.

INHOUD.

INLEIDING.	Bladz.	1
--------------------	--------	---

HOOFDSTUK I.

KORT OVERZICHT VAN DE GESCHIEDENIS DER NATURALISATIE TEN ONZENT.	15
--	----

HOOFDSTUK II.

EENIGE BESCHOUWINGEN NAAR AANLEIDING ONZER HEDENDAAGSCHE WETGEVING OP DE NATURALISATIE.	34
STELLINGEN	109

INLEIDING.

Men verkrijgt het burgerschap van een staat hetzij door geboorte, hetzij tengevolge van een later feit. Zulk een later feit kan een uitvloeisel zijn van het recht, dat iedere staat heeft, om personen die hem tot nu toe vreemd waren, in zijn midden op te nemen, wanneer die personen het verlangen daartoe te kennen geven. De handeling waarbij zulk eene opneming plaats heeft en waardoor alzoo een vreemdeling aan een vaderland verbonden wordt, waarmede hij op het tijdstip zijner geboorte door geen band vereenigd was, pleegt men naturalisatie te noemen.

Daar het onderscheid tusschen inboorlingen en vreemdelingen ten allen tijde en bij de meeste volkeren streng werd in acht genomen, achtte men het verleenen van naturalisatie steeds het grootste eerbewijs waarmede een vreemdeling kon worden begiftigd. „Le nom de citoyen” lezen wij bij Bacquet „a été anciennement de tous les peuples réputé excellent et honorable, en sorte qu’il n’a été donné, octroyé, ni communiqué à aucun étranger, si non en reconnaissance ou remuneration de grande, rare et excellente vertu.” ¹⁾

Wij vinden dan ook reeds in de geschiedenis der oude volkeren het verleenen van burgerrecht aan vreemdelingen vermeld.

In Athene, alwaar de vreemdelingen als vijanden beschouwd werden, moest men, om als burger te worden opgenomen, de stemmen van zes duizend personen op zich vereenigen en dan nog wel alleen als

1) Bacquet, édition 1621, Du droit d'aubaine, Ch. II, § 1.

een gevolg van groote diensten den Staat bewezen. Door Solon werd hier nog deze voorwaarde bijgevoegd, dat hij, die zich wilde laten naturaliseeren, zijn vaderland moest verlaten en zich met zijn geheel gezin in Athene komen vestigen.

In Megara werd de eer van het burgerrecht te erlangen zoo hoog geschat, dat men haar voor de veroveringen van Alexander den Groote slechts Hercules waardig keurde. ¹⁾

In enkele staten van Griekenland gaf men den vreemdelingen bijzondere privilegiën, zooals de vergunning om een huwelijk te sluiten, vaste goederen te bezitten en z. v. Overigens schijnt het verleenen van de naturalisatie zelve langzamerhand gemakkelijker

1) Wij lezen bij Plutarchus, ed. Reiske, d. 9, bl. 285, het volgende: λέγεται μὲν δὴ πολιτεία καὶ μεταληψίς τῶν ἐν πόλει δικαίων ὡς φασὲν Ἀλεξάνδρῳ πολιτείας Μεγαρεῖς ψηφίσασθαι τοῦ δεῖς γέλωτα θεμένου τὴν σπουδὴν αὐτῶν, εἰπεῖν ἐκείνους ὅτι μόνῳ πρότερον τὴν πολιτείαν Ἡρακλεῖ καὶ μετ' ἐκείνον αὐτῷ ψηφίσαντο, τὸν δὲ θαυμάσαντα δεῖξασθαι, τὸ τίμιον ἐν τῷ σπανίῳ τιθέμενον.

te zijn geworden, want reeds Demosthenes beklagt er zich over, dat in zijn tijd het burgerrecht aan onwaardige personen werd verleend.

In Rome kende men in de oudste tijden de eigenlijk gezegde naturalisatie niet. Men gaf de *civitas* slechts aan geheele steden of volkeren. Eerst Marius mocht de naturalisatie, krachtens de *Lex Apuleia*, aan afzonderlijke personen verleen.

Onder het keizerrijk werd de naturalisatie als een gunst door den keizer zelve verleend, hetzij aan steden, hetzij aan afzonderlijke individuen ¹⁾.

Bij de Germanen bestond eene den vreemdelingen gunstige bepaling, inhoudende dat hij, die gedurende

1) Naar aanleiding van de naturalisatie door Pompejus van zekeren Balbus, een Spanjaard, wiens Romeinsch burgerrecht door eenen anderen Spanjaard betwist werd, sprak Cicero zijne beroemde pleitrede „*Pro Balbo*” uit. Wij zien uit deze rede, dat men in Rome, ten tijde van Cicero, het burgerrecht verleende aan vreemdelingen, zoowel die zich in den krijg hadden verdienstelijk gemaakt, als die door groote talenten of geestesgaven uitblonken.

een jaar in hun midden had vertoefd, geacht werd medelid der gemeente te zijn. Dit blijkt ons uit een titel van de Salische wet, ¹⁾ waar het volgende in voorkomt: „Si quis admigravit et ei aliquis infra XII menses nullus testatus fuerit, ubi admigravit securus sicut alii vicini consistat.” Dit was een soort van stilzwijgende naturalisatie, gegrond op den veronderstelden wil der burgers, nadat zij een vreemdeling hadden toegestaan een jaar in hun midden te vertoeven. ²⁾

Het verblijf van één jaar en één dag zien wij in de middelleeuwen als voorwaarde voor de verkrijging van het burgerschap gesteld.

Het beginsel der opname door een staat van vreemdelingen als burgers is ook in de latere wetgevingen overgegaan en wordt heden ten dage nagenoeg algemeen erkend.

1) Titel XLVIII. De migrantibus § 2.

2) Men leze over de naturalisatie bij de oude volkeren, voornamelijk bij de Romeinen, het werk van J. Stoicesco „Étude sur la Naturalisation.” Parijs 1877.

Die opneming is eene geheel vrijwillige daad van den Staat, die daartoe niet kan worden genoodzaakt. Iedere Staat heeft dientengevolge de vrije bevoegdheid om de voorwaarden vast te stellen, onder welke hij aan vreemdelingen het burgerrecht wil toekennen. Alleen door volkenrecht worden hem te dier zake enkele beperkingen opgelegd. Zoo zal het aan een Staat, die het volkenrecht erkent en zich in gedurig verkeer met de overige Staten bevindt, terecht als eene belediging der wederzijds elkan- der verschuldigde achting worden toegerekend, in- dien hij de immigratie geheel en al verbiedt. Dit zoude eveneens het geval zijn, indien een Staat de immigranten uit vreemde Staten op verschillende wijzen behandelt en aan den een zwaardere voor- waarden stelt dan aan den andere. ¹⁾

Zooals wij reeds zeiden, wordt dan ook in bijna

1) Vgl. Bluntschli en Brater, Staatswörterbuch, in voce „Ein-
wanderung.”

alle Staten de naturalisatie erkend, maar de wetgevingen der verschillende Staten verschillen aanmerkelijk in de daartoe door haar gestelde voorwaarden. Sommige Staten begunstigen de toelating van nieuwe onderdanen; anderen leggen daaraan hinderpalen in den weg. Nu eens laat men den vreemdeling, die zich op het grondgebied van een Staat komt nederzetten, vrij om dezen Staat tot zijn nieuw vaderland te kiezen; dan weder wordt een besluit der regeering of zelfs eene handeling der wetgevende macht tot de naturalisatie vereischt. Sommige wetgevingen vorderen een verblijf van verscheidene jaren, andere stellen zich met een verblijf van zeer korten duur tevreden; sommige vorderen zelfs niet eens dat men zich binnen de grenzen van het land vestige. ¹⁾ Men kan alzoo geen algemeenen regel voor deze voorwaarden geven, hetgeen uit een

1) Vgl. Bluntschli: „die Statsangehörigkeit im internationalem Verkehr“ in het kritische Vierteljahrschrift für Gesetzgebung und Wiss.: 12^e B. S. 462.

volkenrechtelijk oogpunt beschouwd, zeer te betreuren is, daar conflicten op dit gebied nu niet altijd kunnen worden vermeden; het zoude b. v. kunnen gebeuren dat een Staat iemand nog als onderdaan beschouwde terwijl een andere Staat dezen persoon reeds als burger heeft opgenomen.

In onmiddellijk verband met de vrijheid van immigratie, waar wij een vluchtigen blik op hebben geslagen, staat de vrijheid van emigratie. Het verkrijgen toch eener nieuwe nationaliteit zal in den regel met het verlies der oude gepaard gaan; met andere woorden, wanneer een immigrant in zijn nieuw gekozen vaderland is genaturaliseerd, wordt hij meestal als emigrant beschouwd met betrekking tot zijn vroeger vaderland, en hij wordt geacht te zijn ontheven van de banden die hem met dat vroeger vaderland verbonden.

Uitgaande van het reeds door Cicero verkondigd beginsel: „ne quis in civitate maneat invitus”¹⁾ hebben

1) „O jura praeclara. . . ., ne quis invitus civitatem mutetur, neve in civitate invitus maneat. Haec sunt fundamenta firmissima

in den laatsten tijd de meeste schrijvers over het volkenrecht, de vrijheid in de keuze der nationaliteit, voor iederen staatsburger ten hoogste aangeprezen en erkend. ¹⁾ In Staten die hunne bestemming, n. m. de ontwikkeling van het menschelijk geslacht tot vrijheid, niet miskennen, kan de band, welke den Staat met zijne onderdanen verbindt, geen andere dan een vrijwillige zijn, die door emigratie weder kan worden opgeheven. ²⁾

Deze nieuwere zienswijze is geheel in strijd met het in vroegere tijden gehuldigde stelsel, waarin de onderdaan beschouwd werd als voortdurend onderhoorig

nostrae libertatis sui quemque juris et retinendi et dimittendi esse dominum". Cicero oratio pro Balbo.

1) Men leze over dit onderwerp de schoone verhandeling van J. Westlake: „de la naturalisation et de l'expatriation, ou du changement de nationalité", in de Revue de Droit international. 1869.

2) Vgl. Heffter, das Europäische Völkerrecht der Gegenwart. Ed. 1855. S. 110.

te zijn aan zijn Vorst¹⁾ of zijn vaderland en waarin hem voor eene vrije emigratie moeielijkheden in den weg werden gelegd.²⁾ De staatsburger mocht den band, die hem aan zijn vaderland verbond, op eigen gezag niet verbreken. Terecht is deze wijze van opvatting der onderhoorigheid als afkeurenswaardig voorgesteld en het meer vrijzinnige beginsel eener vrije emigratie bijna algemeen erkend. Het is inderdaad een beschaafden Staat onwaardig om zijne burgers tegen hunnen wil en met geweld tegen te houden,

1) „Amittit regnum sed non regem, amittit patriam sed non patrem patriae”, leest men in de oude Engelsche „Common law” Zie Westlake t. a. p. bl. 110.

2) „In älterer Zeit muszte der Auswanderende regelmäsizig einen Theil seines Vermögens opfern.” Zie Heffter t. a. p. bl. 110.

Ook in ons oud Vaderlandsch recht moest de poorter, die zijn stad verliet om zich elders te vestigen, eene belasting betalen bekend onder den naam van Exu-geld. Men leze hierover de dissertatie van J. D. van Buytenhem: „de Gabella emigrationis quae jure patrio vocatur exu-geld. Trajecti ad Rhenum 1757, waarin verscheidene merkwaardige bijzonderheden hierover voorkomen.

wanneer zij een nieuw vaderland wenschen aan te nemen, waar zij gunstiger voorwaarden voor hun bestaan meenen te kunnen erlangen.

De familie-betrekkingen, schrijft Bluntschli,¹⁾ die ons aan den ouderlijken haard doen hechten, de indrukken van de vroegste kindsheid en jeugd, de moedertaal, de zeden en gewoonten van de ouders overgeërfd of door de opvoeding aangenomen, al deze dingen doen de individuen in den regel ten sterkste aan het land hunner geboorte hechten, en beletten hen om in andere streken een nieuw vaderland te gaan opzoeken. Maar wanneer het soms gebeurt, dat die sterke banden hun aantrekkingskracht verliezen en dat overwegingen en belangen van anderen aard iemand er toe brengen om zijn vaderland te verlaten en zich elders te gaan vestigen, dan moet de Staat niet tusschenbeiden treden om hem dit te beletten. De verandering van nationaliteit zal zelfs dikwijls

1) Kr. Viertelj. Schr. t. a. p.

plaats hebben door den dwang van eene zedelijke verplichting; zij moet bijgevolg vrijelijk kunnen plaats vinden; de beschaafde mensch toch is evenmin vastgehecht aan den Staat als aan den grond.

Onder de wetgevingen, in welke het beginsel der altijd durende onderhoorigheid (perpetual allegiance), nog het langst een schuilplaats heeft gevonden, behooren die van Engeland en van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika. Een Engelschman, wáár hij zich ook bevond, bleef Engelsch onderdaan en kon op geene wijze de banden verbreken die hem aan zijn vaderland verbonden.¹⁾

1) Als een juiste kenschets van het Engelsche volkskarakter op dit punt zij het ons vergund hier de woorden aan te halen van den Procureur-Generaal bij het keizerlijk hof te Colmar, in een requisitoir gehouden naar aanleiding van een geschil over nationaliteit: *«Les Anglais, ces fiers insulaires, dédaigneux comme les vieux Romains de tout ce qui n'est pas eux-mêmes, ne reconnaissent au monde rien de plus noble, de plus grand, de plus impératif que leur nom d'Anglais. Être Anglais, c'est à leurs yeux, être citoyens du monde, et ils ne peuvent tolérer l'idée qu'un Anglais, consentant à sa propre dé-*

Intusschen is ook in 1870 in Engeland het liberaler beginsel gehuldigd, en heeft men het „nemo potest exuere patriam” vervangen door de bepaling dat ieder individu de vrijheid heeft om zich als burger in een vreemd land te doen opnemen. ¹⁾

Door het sluiten van verschillende tractaten in dien geest, zijn ook de Vereenigde Staten in den laatsten tijd tot deze zienswijze toegetreden.

De eenige beletselen welke men, naar de hedendaagsche volkenrechtelijke beginselen, eene onbeperkte vrijheid van emigratie in den weg mag leggen, zijn daarin gelegen dat de Staat voortdurend van zijne burgers het vervullen van enkele plichten kan eischen. Voornamelijk zal hier het vervullen van militaire verplichtingen in aanmerking komen.

chéance, puisse, par le fait de sa seule volonté, abdiquer ce titre solidaire d'Anglais, auquel ils attribuent une sorte de suzeraineté universelle. Zie *Revue critique de législation et de jurisprudence*. T. XXXIII.

1) Naturalisation act. 1870. St. 33, 34 Vict.

Vgl. over deze wet de *Revue de dr. intern.* 1871. p. 601.

Als een gevolg hiervan moet de emigratie dan ook niet geveinsd maar werkelijk gewild en uitgevoerd zijn; met andere woorden, men mag zich niet in een land laten naturaliseeren maar tevens in het oorspronkelijk vaderland blijven wonen, alleen met het doel om van de eene of andere verplichting bevrijd te worden. ¹⁾

Wij meenen met dit vluchtig overzicht der immigratie zoowel als der emigratie, welke beide handelingen het feit der eigenlijk gezegde naturalisatie noodwendig moeten voorafgaan, te kunnen volstaan, en stellen ons voor in het volgende Hoofdstuk de wijze van naturalisatie vroeger en thans in ons vaderland in gebruik, kortelijk na te gaan, om met eenige beschouwingen, naar aanleiding onzer hedendaagsche wetgeving, in het laatste Hoofdstuk te besluiten.

1) Zoo is het gebeurd dat eenige jongelieden uit Frankfort zich in Zwitserland lieten naturaliseeren met het doel om den Pruisischen krijgsdienst te ontloopen. Vgl. Kr. Viertelj. Schr. t. a. p.

HOOFDSTUK I.

Kort overzicht van de geschiedenis der naturalisatie ten onzent.

In ons oud-vaderlandsch recht zijn de bepalingen omtrent naturalisatie niet met groote zorgvuldigheid behandeld. Dit behoeft ons niet te verwonderen, aangezien voor het maatschappelijk verkeer, voor het genot der burgerlijke rechten aan naturalisatie geene behoefte was ¹⁾).

„Ad Batavorum fines,” lezen wij bij Pestel ²⁾,

1) Vgl. Nieuwe bijdragen voor Rechtsgel. en Wetg. 1851 bl. 452.

2) De Rep. Bat. I. bl. 264.

liber cuique patet aditus etiam ex patria sua profugis. Exteris, dum in Belgio degunt, legum praesidia et magistratum auxilium aequè ac civibus patent." Ook was te dien tijde de hoedanigheid van Nederlandsch staatsburger eene onbekende waardigheid; men was poorter van de een of andere stad, en de stedelijke regeeringen hadden het recht om aan vreemdelingen het burgerschap te verleen. Van de gelijkstelling van vreemden met inlanders bleef echter altijd de bevoegdheid om ambten te bekleeden uitgesloten.¹⁾ Tot dit laatste schijnt in de Grafelijke tijden de tuschenkomst van den Vorst noodig te zijn geweest, althans deze had het recht van naturalisatie, waardoor hij iemand tot inboorling verklaarde.²⁾ Omtrent de wijze evenwel waarop dit geschiedde, is ons niets bekend³⁾; de Groot zegt, dat zulks van ouds niet

1) Vgl. Nieuwe bijdragen t. a. p. bl. 453.

2) Zie de Groot, Inl. tot de Holl. rechtsgel. 1. 13. § 6. en Kluit, Hist. der Holl. Staatsr. IV. bl. 533.

3) Een der aanteekenaars op de Groot: Eggers (Diss.

„in de macht der Graven *alleen*” is geweest, zonder nadere aanduiding, met wie zij deze bevoegdheid deelden. ¹⁾

Het recht tot het verloenen van naturalisatie ging

continens annotationem ad Hug. Grotii Introduct. ad jurispr. Holl. lib. I part 13: de incolis et peregrinis, p. 55) zegt over dit onderwerp het volgende: „antiquissima tempora (namelijk de Grafelijke Regeering) plane omittimus, quippe quibus omnia quae ad hoc argumentum pertinent tam sunt obscura et vaga, ut certi quid in medium proferre nos posse omnino desperemus.”

1) De Heer S. J. van Geuns in zijne „Proeve eener geschiedenis van de toelating en vestiging van vreemdelingen in Nederland tot het jaar 1795” meent, bl. 125, dat de bedoeling van de Groot waarschijnlijk is geweest, dat de Graven geene naturalisatie mochten verloenen zonder toestemming van de Staten des lands; de schrijver merkt hierbij op, dat deze als eene regelmatig bijeenkomende vergadering worden aangetroffen eerst na het overlijden van Karel den Stoutc, terwijl de naam van *Staten* voor het eerst genoemd wordt in het verdrag van verzoening tusschen Philips van Bourgondië en Jakoba van Beieren van 3 Juli 1428, ofschoon toch reeds vroeger de Edelen en Steden te zamen of afzonderlijk bij enkele gelegenheden door den Graaf waren bijeengeropen, doch alleen tot het geven van advies. Waarschijnlijk is het dat de Graaf in den regel geene naturalisatie zal hebben verleend, zonder daaromtrent het gevoelen van

van den Graaf op de Staten der Provinciën over. Sedert 1670 kende men in Holland tweederlei soort van zulke brieven¹⁾, namelijk van *gewone* of *kleine* en van *grootte* naturalisatie of *ad honores*. Bepaalde vereischten om die te kunnen verkrijgen waren niet gesteld, het hing geheel van de Staten af, wie zij daarmede wilden begunstigen; die van de laatste soort werden evenwel doorgaans niet dan om gewichtige redenen gegeven, bij voorbeeld aan hen, die met eene inboorlinge getrouwd of die in den vreemde uit Nederlandsche ouders gesproken waren; in deze komen dan meestal de woorden voor: „om binnen den voorsz. landen in staaten en officiën gebruikt te mogen werden.”

zijnen Raad of van de Steden, die in de zaak konden betrokken zijn, te hebben ingewonnen, zonder echter aan dat advies gebonden te zijn; slechts in enkele gevallen beloofde de Graaf zich naar het gevoelen der Edelen of Steden te zullen gedragen, en daarbij wordt de naturalisatie nergens genoemd.

Vgl. ook Raepsaet, *Oeuvres complètes*. II. p. 18.

1) Oud en eigenaardig woord voor vergunningen van wege de Hooge Regeering. Zie Van Assen, de taal der Grondwet bl. 12.

Ofschoon er gedurende de Republiek meer rcden bestond om de naturalisatie te verzoeken dan onder de Grafelijke Regeering, zoo was zij toch niet van dat overwegend belang, dat vele vreemdelingen haar begeerden, in de plaats van of behalve het poorterschap der stad waar zij zich vestigden. Vooral de gewone naturalisatie was in vergelijking daarmede van weinig nut; van meer belang was de naturalisatie *ad honores*; daardoor werd men benoembaar tot alle ambten, waarvoor het inboorlingschap der provincie een vereischte was, alsmede tot die welke de vreemdeling vroeger niet mocht bekleeden, dewijl ook onze landgenooten ter plaatse zijner geboorte daarvan waren uitgesloten. Niet tot alle ambten echter werd hem daartoe de toegang geopend; er waren er vele, tot welke alleen diegenen konden benoemd worden, die sedert korteren of langeren tijd poorters waren; door de naturalisatie werd hij alleen inboorling der provincie, geenszins poorter eener bepaalde stad; van al de rechten uitsluitend aan het poorterschap ver-

bonden bleef hij uitgesloten, zoodat zelfs de naturalisatie ad honores door de meeste herwaarts overgekome ne vreemdelingen niet boven het burgerrecht van de stad hunner inwoning verkozen werd. ^{1 en 2)}

Tijdens de Fransche overheersching behoorde de bevoegdheid tot het verleenen van naturalisatie van den 17^{den} Maart 1809 af uitsluitend aan den Keizer.

1) Zie Van Geuns t. a. p. bl. 281, 290 en 291. Vgl. ook: Van der Keessel, Theses selectae, enz., thes. 177, en Niculuis, academische voorlezingen over het Ncd. burg. recht, bl. 252 n°. 16.

2) De regeering gaf in de memorie van toelichting bij het ontwerp der wet van 1850 een kort overzicht van de geschiedenis der Naturalisatie vooral in latere jaren. Ook daarin wordt, met beroep op Bijkershoek, de meening uitgesproken, dat de naturalisatie te dier tijde niet zoo belangrijk was in haar nut en hare werking dan thans, daar gelijkstelling met Nederlanders, met betrekking tot zijnen persoon, zijne goederen en de rechtsbedeeling, aan den vreemdeling even goed konde verleend worden door de plaatselijke overheid. De Heer Wintgens evenwel bestreed dit beweren, in de zitting der 2^e Kamer van 9 Juli 1850, op grond van eenige plakaten en resolutien, waar het tegendeel uit zoude moeten blijken. Zie Bijblad 1849-50 Hand. 2^e Kamer bl. 13.

Bij keizerlijk decreet van genoemden datum werd de naturalisatie, die de Wet van 30 April 1790 en de staatsregeling van 3 September 1791 aan de wetgevende macht hadden toegekend, aan deze onttrokken en onder de rechten van den Keizer gebracht. ¹⁾

Zoo komen wij tot de Grondwet van 1815, die de naturalisatie in art. 9 vermeldde, welk artikel aanleiding gegeven heeft tot een veelbesproken en bezwaarlijk op te lossen punt van geschil.

In art. 10 van genoemde Grondwet (gelijk aan art. 9 der Grondwet van 1840) werd aan den Koning de bevoegdheid gegeven om aan personen buitenslands geboren, doch binnen het rijk gevestigd, het volle recht van inboorlingschap of de verkiesbaarheid tot alle ambten, zonder onderscheid, te vergunnen godurende een jaar na de invoering dezer Grondwet, terwijl in

1) Over de naturalisatie in Frankrijk, in vroeger en later tijd, vgl. men Merlin, Répert., in voce Naturalisation, en Raedt van Oldenbarnevelt, de wet tot uitvoering van art. 7 der Grondwet, bl. 27 e. v.

art. 9 (gelijk aan art. 8 der Grondwet van 1840) gesproken werd van Nederlanders, hetzij door wetduiding, hetzij door naturalisatie, zonder dat te dier plaats of elders bepaald was, wie de naturalisatie zoude verleenen. Streng genomen, had men zich alzoo, bij gebreke van eenige bepaling hieromtrent, onder de Grondwet van 1815 onbevoegd moeten verklaren om aan iemand naturalisatie te verleenen. Evenwel, van het in art. 9 genoemde woord naturalisatie geene doode letter willende maken en waarschijnlijk gedachtig aan den regel, dat, waar de wet min duidelijk is, men haar zoo moet interpreteeren dat zij eenig gevolg hebbe, beschouwde men het verleenen van naturalisatie als een regaal recht, als een gunst door den Vorst te schenken, en tot aan de Grondwet van 1848 werden dus de vreemdelingen eenvoudig bij Koninklijk Besluit genaturaliseerd. ¹⁾ Met kracht is men hier-

1) De onzekerheid, waarin men bij gebreke van wettelijke bepalingen op dit punt verkeerde, blijkt ook uit het antwoord,

tegen opgekomen en herhaalde malen heeft men, in later tijd vooral, de rechtsgeldigheid dier Koninklijke besluiten betwijfeld. Men heeft beweerd dat, ook in het Hoofdstuk der Grondwet, handelende over de macht des Konings, deze bevoegdheid aan den Vorst nergens was opgedragen, en dat hier, waar het gold eene dispensatie van de wet (immers als zoodanig kan men de vergunning van den Staat van Nederlander aan een vreemdeling beschouwen), en de wetgevende macht (de Koning alleen, indien hem zulks uitdrukkelijk bij de wet was opgedragen), alleen bevoegd was van de wet te ontslaan, ook alleen de wetgevende macht bevoegd was naturalisatie te verleen. ¹⁾

dat namens den Koning op verzoeken om naturalisatie placht te worden gegeven, namelijk „dat de suppliant wordt gehouden voor diligent, totdat, na de invoering der nieuwe burgerlijke wet, de bepalingen zullen bekend zijn, welke bij het onderzoeken en toestaan der naturalisatie hier te lande zullen moeten worden gevolgd.” Zie de Weegschaal voor 1821, bl. 40.

1) Vgl. in dien zin: Nienhuis, Akad. voorl. I. bl. 246; de Bosch Kemper, Handl. tot de kennis van het Ned.

Wij meenen evenwel te kunnen aannemen dat de bedoeling van den wetgever geweest is de naturalisatiën door den Koning te laten verleenen. Zonder te willen beweren dat onze Grondwet van 1815 eene wijziging der vroegere Fransche constitutiën was en geene uit den boezem eener zelfstandige natie voortgesprotenne staatsregeling¹⁾, of dat de Koning alle rechten had, die hem niet uitdrukkelijk bij de Grondwet waren ontnomen, gelooven wij nochtans dat de wetgever het verleenen van naturalisatie als een Koninklijk prerogatief beschouwde. Want, waar hij den Vorst uitdrukkelijk in art. 10, zij het dan ook voor een beperkten tijd, het meerdere schonk, n. m. het recht tot het verleenen van het volle inboorlingschap, eene soort van naturalisatie ad honores, daar gelooven wij dat

Staatsrecht, bl. 78; Raedt van Oldenbarnevelt t. a. p. bl. 36 e. v.; Themis XII bl. 553; Rechtsgel. adviezen II. bl. 135; Boissevain, de wet tot uitvoering van Art. 7 der Grondwet bl. 21, en Thorbecke, Aant. Grondw. I. p. 50.

1) Vgl. Raedt Van Oldenbarnevelt t. a. p. bl. 42.

hij hem het mindere, n. m. de in art. 9 vermelde gewone naturalisatie, niet heeft willen onthouden. 1)

Op dezen laatsten grond voornamelijk heeft ook de Hooge Raad in een arrest van 10 October 1851²⁾, de naturalisatiën, door den Koning verleend onder de werking der Grondwet van 1815, rechtsgeldig verklaard. Het gevoelen van den Hoogen Raad is, gelijk de Bosch Kemper³⁾ opmerkt, ecnigszins bevestigd door den wetgever, die in de wet van 21 December 1850, Stsbl. n°. 75, een registratierecht van f 50 voor de brieven van naturalisatie, krachtens de wet van 28 Juli 1850 voorschrijvende, daarvan vrijstelt hen, die vroeger brieven van naturalisatie verkregen hebben.

Eindelijk heeft de Grondwet van 1848 aan de

1) Vgl. in dien zin: den Text t. a. p. bl. 455; Van Assen, leidraad § 21 bl. 24 en Taal der Grondwet bl. 21 e. v. en Van Hall, Rechtsgel. bijblad 1851. p. 577.

2) Zie W. v. h. R. n°. 1271.

3) t. a. p. bl. 80.

bestaande onzekerheid een einde gemaakt door in art. 7 te bepalen, dat een vreemdeling niet dan door eene wet kan worden genaturaliseerd.

De gronden waarop men, evenals in Engeland en België geschiedde, ook ten onzent de wetgevende macht alleen bevoegd heeft geoordeeld tot het verleenen van naturalisatie, schijnen gelegen te zijn in het, door Montesquieu ¹⁾ verkondigd, beginsel, dat het eene aan de democratische regeering eigene zaak is, dat niemand in de Staatsvergaderingen zitting heeft en stem uitbrengt, dan die door het volk zelf onder de burgers is opgenomen, want hij zou op die wijze eene daad van oppermacht, van bestuur, mede uitoefenen, en die oppermacht berust uit haren aard bij het volk.

Ook onze wetgever schijnt van dit begrip te zijn uitgegaan; althans, bij de behandeling van art. 7 der Grondwet, werd de stelling geuit, dat: „de wet-

1) Esprit des loix II, c. 2.

gevende macht, welke door al hare deelen het Nederlandsche Volk vertegenwoordigt, alleen gerechtigd kan zijn om een nieuw lid in de Nederlandsche Staatsmaatschappij op te nemen." Verder leest men: „de wetgevende macht wordt ingeroepen, opdat de regeering geen misbruik van het recht van naturalisatie zou kunnen maken.”

Men heeft het nut van de opdracht der naturalisatie aan de wetgevende macht wel eens betwijfeld. ¹⁾ De Hoogleeraar den Tex o. a. heeft daartegen bedenkingen ingebracht die, naar onze meening, niet van grond ontbloot zijn. Na te hebben aangetoond dat het kenmerkende van den werkring der wetgevende macht juist gelegen is in zijne algemeenheid, waardoor hij een genus, eene categorie omvat, zonder onderscheid des persoons, tot welken de bepaling van het

1) Zie o. a. den Tex, N. bijdragen t. a. p.; Themis, 1851 bl. 557 en de Bosch Kemper t. a. p. bl. 82.

voorschrift zich uitstrekt ¹⁾, vraagt genoemde schrijver of het onderwerp, de verleening van het burgerrecht aan één bepaald persoon, gewichtig, veelomvattend genoeg is, om er de geheele wetgevende macht mede te bemocielijken? Moet men de wetgeving met zulke weinig belangrijke en bovendien bijna geheel individueele zaken lastig vallen? Strijden zij niet met den

1) Portalis (Discours préliminaire sur le code civil p. XXX) omschreef het kenmerkende eener wet aldus: „Les lois, proprement dites, diffèrent des réglemens; c'est aux lois à poser dans chaque matière des règles fondamentales, et à déterminer les formes essentielles. Les réglemens sont des actes de magistrature, et les lois des actes de Souveraineté.”

Bij de Romeinen werd reeds het verbod aangetroffen van wetten, van welke bijzondere personen het onderwerp uitmaakten (*Leges in privos latae*). Cicero beklagt zich over de schending van dit beginsel, toen over hem eene *lex* was uitgevaardigd, die de verbeurdverklaring van zijn huis had uitgesproken: „*Vetant leges sacratae, vetant XII Tabulae, leges privis hominibus irrogari. Hoc vos pati potestis? hoc ferre civitas, ut singuli cives singulis verticulis e civitate tollantur?*” (Cicero *pro domo* c. 17).

Verder leest men ook bij Ulpianus, fr. 8 D. de *Legibus*: *Jura non in singulas personas, sed generaliter constituuntur.*

eigenlijken werkring, die in den Staat aan de wetgevende macht uit haren aard toekomt, en worden niet als wetten afgekondigd en in het Staatsblad geplaatst geheel bijzondere gunstverleeningen, die de wetverzameling van aard geheel doen veranderen? Ook meent de Hoogleraar, naar aanleiding van het, zoo even door ons vermelde, gesprokene in de Kamer, dat bij de ontwikkeling, die de verruimde begrippen omtrent de rechten der onderscheidene natiën reeds hebben ondergaan, die angstige bezorgdheid omtrent de uitsluiting van vreemdelingen minder schijnt te passen. De mededeeling van rechten aan vreemdelingen, de erkenning van menschen-, niet langer uitsluitend burger-rechten, wint allerwege in onze wetgevingen veld. Men mag dus vragen, of het thans wel de tijd is, om de banden van afscheiding en uitsluiting te versterken en de toetreding tot onze maatschappij aan vreemdelingen moeilijker te maken dan zij tot dusverre waren. Weinig komt zulks overeen met de vrijgevigheid onzer beginselen omtrent het

vreemdelingenrecht. Naarmate men den vreemdeling als zoodanig meer rechten toekent, naarmate het verschil tusschen Nederlander en vreemdeling minder beduidend is, moest men gemakkelijker zijn in het verleenen van het burgerrecht.

Ook merken wij met de Bosch Kemper¹⁾ op, dat de opdracht van naturalisatie aan de wetgevende macht eenige verwarring teweegbrengt tusschen uitvoerende en wetgevende macht, en het inderdaad zonderling is, dat de wetgevende macht in een onderzoek treedt of zij de wet wel behoorlijk uitvoert.

Wij zijn van meening, dat het bij eene eventueele grondwetsherziening niet ongewenscht ware de vraag in overweging te nemen om art. 7 § 2, dat, gelijk den Tex²⁾ opmerkt, eerder als eene niet gewenschte belemmering dan als een vruchtdragend beginsel moet worden beschouwd, in dien zin te wijzigen dat de

1) T. a. p. bl. 82.

2) T. a. p. bl. 458.

naturalisatiën bij eenvoudig Koninklijk besluit plaats kunnen hebben. Wij zien hier te minder bezwaar in nu de wetgever zelf het verleenen van naturalisatie zooveel gemakkelijker heeft gemaakt door in de Wet van 28 Juli 1850, tot uitvoering van Art. 7 der Grondwet¹⁾ de voorwaarden en vereischten vast te stellen, aan welke hij, die wenscht te worden genaturaliseerd, moet voldoen.

De regeering achtte het wenschelijk, toen zij een wetsontwerp regelende het Nederlandschap, gelijk art. 7 der Grondwet dit had voorgeschreven, indiende, daarin tevens de voorwaarden en vormen te bepalen waaronder de naturalisatie kan worden gevraagd en verleend. Deze algemeene voorwaarden en vereischten wilde men bij eene algemeene wet regelen, ten einde zich, bij voorkomende gelegenheid, het werk

1) Art 7 § 1 der Grondwet van 1848: „de Wet verklaart wie Nederlanders zijn.”

van een naturalisatie-ontwerp te vergemakkelijken; om met een oogopslag te kunnen zien of het ontwerp zou kunnen aangenomen worden, indien geene bijzondere omstandigheden die aanneming in den weg staan; om eenen vasten regel te hebben, waarnaar én de Regeering én de verzoeker zich zal hebben te gedragen, opdat de verzoeker kunne weten, of hij met eenige vrucht zijn altijd met eenige kosten vergezeld verzoek zal kunnen indienen.

In artikel 5 van genoemde Wet worden dan ook de vereischten om te kunnen worden genaturaliseerd, in art. 6 de stukken bij het indienen van het verzoekschrift over te leggen, opgenoemd.

Art. 7 geeft recht, ook al voldoet men niet aan deze vereischten, de naturalisatie nochtans te verleenen wegens uitstekende bewezen diensten of om andere overwegende redenen van staatsbelang, terwijl art. 8 bepaalt, dat de brieven van naturalisatie door den Koning zullen worden uitgereikt. Art. 9 eindelijk bepaalt, wanneer de rechten, door de naturalisatie

verkregen, aanvragen en in welk geval de verkregen naturalisatie vervalt. ¹⁾)

Met de wet van 1850 eindigt de geschiedenis der wettelijke bepalingen, welke omtrent de naturalisatie in Nederland gegolden hebben en gelden. Naar aanleiding dier wet stellen wij ons voor in het volgend hoofdstuk eenige beschouwingen te geven.

1) Men zie over de verschillende bepalingen in deze wet vervat, de meer vermelde Dissertatie van Raedt van Oldenbarnevelt. Leiden 1851.

HOOFDSTUK II.

Eenige beschouwingen naar aanleiding onzer hedendaagsche wetgeving op de naturalisatie.

§ 1.

Eene o. i. gegronde aanmerking, reeds tijdens de beraadslaging door verscheidene leden der Kamer gemaakt, is deze: dat onze wetgeving op de naturalisatie, zooals zij vervat is in de wet van 28 Juli 1850, niet heeft geregeld wat zij noodwendig behoorde te regelen, n. m. de gevolgen der naturalisatie met betrekking tot de kinderen en de echtgenooten van den genaturaliseerde.

Beschouwen wij in de eerste plaats het onvolledige ten opzichte van de kinderen.

Dat de bij de naturalisatie des vaders meerderjarige kinderen ¹⁾ geen Nederlanders worden, behoeft geen nader betoog: de staat van een meerderjarige toch kan in geen geval buiten diens wil worden veranderd. ²⁾

Dat de na de naturalisatie des vaders geboren kinderen Nederlanders zijn, wordt, behalve dat dit uit onze overige wetsbepalingen zoude voortvloeien, ten overvloede nog bepaald in Art. 1 n°. 4 der

1) Art. 4 § 2 van de Belgische wet van 1835 houdt te hunnen behoeve eene bijzondere bepaling in: „Si les enfants et descendants sont majeurs, ils pourront, dans le cas où leur père obtiendrait la grande naturalisation, obtenir la même faveur pour services éminents rendus à l'État par leur père.”

2) Niettemin wordt dit ontkend in den Juridischen Vraag-al en Opmerker, 1856 bl. 99, op grond dat het woord: „afstammelingen” in Art. 1 n°. 4 al de kinderen, dus ook de meerderjarige, van iemand omvat.

Wet van 28 Juli 1850.¹⁾ Aldaar lezen wij, dat Nederlanders zijn de afstammelingen van hen die genaturaliseerd zijn; dat deze eenigszins algemeene bepaling alleen slaat op die afstammelingen, welke na de naturalisatie zijn geboren, springt in het oog, wanneer men let op wat in fine volgt: „ten ware de geboorte hebbe plaats gehad op een tijdstip waarop de ouders in een der termen van Art. 10 waren vervallen”, d. i. den staat van Nederlander hadden verloren; uit de woorden der wet volgt dus dat de geboorte moet hebben plaats gehad op het oogenblik dat de vader Nederlander is.²⁾

1) Wat betreft het kind waarvan de moeder, tijdens de naturalisatie des vaders, zwanger is, dit verkeert in tweeslachtigen toestand.

Vordert zijn belang het, dan kan het ex art. 3 B. W. zich beroepen op zijn staat van vreemdeling (althans volgens de door ons voorgestane meening); vordert zijn belang het niet, zoo is het Nederlander.

2) In het reeds vermelde betoog in den Jur. Vraag-al, bl. 107 zegt de schrijver dat dit alleen dan waar zoude zijn als er in de

Het onvolledige der wet, en het verschil van gevoelen daarover gerezen, bepaalt zich alzoo tot de minderjarige kinderen van den genaturaliseerde, vóór diens naturalisatie geboren. Over dezen zwijgt de wet; ¹⁾ men zoude zelfs kunnen aannemen, dat zij bepaaldelijk van het Nederlandschap worden uitge-

wet stond: „ten ware de geboorte hebbe plaats gehad op een tijdstip, waarop de ouders zelve de hoedanigheid van Nederlander, *nog niet*, of niet meer bezaten.” Wij meenen hiertegen te mogen opmerken, dat de wetgever, melding makende van de geboorte op een tijdstip dat de ouders het Nederlandschap verloren hebben, waarschijnlijk hiermede op gelijken lijn stelde het tijdstip dat zij het Nederlandschap in het geheel nog niet verkregen hadden, maar 1° dewijl de meerderjarige kinderen in geen geval in de naturalisatie begrepen konden zijn en 2° dewijl hij, gelijk wij later zullen zien, voor de minderjarigen als regel stelde dat zij den staat huns vaders volgen, geene vermelding van dat tijdstip in de wet noodig achtte.

1) Vgl. Koninklijk Besluit van 8 Januari 1866 n°. 51, waarin de volgende overweging voorkomt: „dat ook de Nederlandsche wetgever niet verklaart dat verandering van nationaliteit des vaders op die van den minderjarige, voor die verandering geboren, van invloed is”.

sloten. 1) Uit de geschiedenis der vaststelling van de wet blijkt echter, dat de bedoeling der regeering was hen in de bepaling van Art. 1 n°. 4 stilzwijgend op te nemen.

Dit zien wij uit het antwoord der regeering op de in de afdeelingen der Tweede Kamer gedane vraag: „of kinderen, geboren uit ouders die door naturalisatie Nederlanders zijn geworden, zelven Nederlanders zijn, niettegenstaande het tijdstip der geboorte dier kinderen dat der naturalisatie hunner ouders is voorafgegaan?”

Het regeeringsantwoord luidde:

„De geboorte vóór het tijdstip der naturalisatie van den vader neemt niet weg, dat het kind, zoolang het minderjarig is, daardoor ook Nederlander worde. Het volgt den staat zijns vaders tot aan zijne meerder-

1) De kinderen voor de naturalisatie geboren tijdens de vader hier gevestigd was, zijn natuurlijk reeds Nederlander op grond van art. 5 n°. 1 B. W. en art. 1 n°. 1 Wet van 1850.

jarigheid. Eerst daarna verkrijgt het zijnen staat uit eigen hoofde, en verliest dien niet door de omstandigheid dat de staat van den vader verandering ondergaat." 1) Zich alzoo baseerende op den regel: minderjarige kinderen volgen den staat huns vaders, achtte de regeering dezen regel zoo algemeen erkend, dat zij eene uitdrukkelijke vermelding er van in de wet niet noodig keurde. Reeds dadelijk bij de openbare beraadslaging werd door verscheidene rechtsgeleerden in de Kamer met grond aan de juistheid dezer stelling getwijfeld. 2) Eene uitdrukkelijke vermelding in ons geschreven staatsrecht ware noodig geweest om haar te doen gelden, want waar in ons Burgerlijk Wetboek bepaald is, dat de kinderen eerst bij hunne meerderjarigheid op zichzelf staande burgerlijke personen worden, een eigen domicilie verkrijgen en

1) Bijlagen 1849/50. p. 409, 411.

2) In de zittingen van 9 en 10 Juli 1850, werden door de H.H. Wintgens, van Eek en Schooneveld bedenkingen in dien geest geopperd.

den staat, van hunne ouders verkregen op eigen gezag voortzetten, houdt dit volstrekt nog niet in, dat de minderjarige, die geen zelfstandige rechtsoefening heeft, daarom geen eigen nationaliteit kan bezitten ¹⁾, en dat verandering der nationaliteit van den vader van invloed moet zijn op die zijner kinderen.

Integendeel, het is een beginsel van Burgerlijk Recht, uitgedrukt in de artt. 318 e. v., zooals de Bosch Kemper ²⁾ opmerkt, dat niemand den staat kan veranderen dien de geboorte hem toekent. Dat er overigens verschil van nationaliteit tusschen ouders en kinderen mogelijk is, wordt zoowel in ons Burgerlijk Recht als in ons Staatsrecht uitdrukkelijk bepaald. Wanneer wij de artikelen 5 n°. 1 B. W. en art. 1 al. 1 en 2 van de wet van 1850 nagaan, blijkt ten duidelijkste, gelijk Mr. Opzoomer ³⁾ aantoont, dat

1) Vgl. Mr. Opzoomer, Het Burg. Wetb. verkl. Dl. I. bl. 58.

2) T. a. p. bl. 81.

3) T. a. p. bl. 58.

„het Nederlanderschap is een individueele, personeele hoedanigheid. 1) Een minderjarig kind, in ons land uit

1) Ook bij de Romeinen werd het verkrijgen eener nieuwe nationaliteit als iets dat zuiver personeel was, beschouwd. Wij lezen bij Gaius, Instit. Comm. 1, § 93 e. v., dat de vreemdelingen, welke het burgerrecht verkregen, het slechts voor zich zelve verkregen ten ware zij het hadden aangevraagd voor zich en hunne familie.

In het Oud-Hollandsch Recht vinden wij sporen eener naturalisatie, zich uitstreckende over man, vrouw en kinderen. In de „Politike regering, nevens de Rechten, Herkomen, Koustumen mitsgaders de Regtspleging en manier van Procederen in 't Civil en Crimineel lang voor en omtrent het jaar MCCCC in de stad Briel en den Landen van Voorn in gebruik geweest zijnde, te zamen gesteld en beschreven door Jan Matthijssen, en uitgegeven door Kornelis van Alkemade, lezen wij, bl. 275 het volgende:

Die dorde vraghe: Als een wtlems man Poirter wort, of syn wittachtich wyf ende hairre beider kinder mede Poirters worden? Die antwoirde: Als een wtlems man Poirter wort, syn wttachtighe wyf, ende hairre beider kinder, die sy t'samen hebben by malcander, sy hebben hair dagen of niet, op dat niemant van den kinderen wtghegoet en sy, of hem syn Voechdie van sinen ouderen voir 't Gherecht overgegeven is, worden al te gader Poirters op hair vaders Eedt; ende dat wttachtighe wyf op hair wttachtichs Voechts Eedt. Mar hocft dic man, of syn wyf, kinderen

hier gevestigde Fransche ouders geboren, is Nederlander, niettegenstaande de ouders geen Nederlanders, maar Franschen zijn. Zijn nationaliteit kan dus een andere zijn dan die zijner ouders; het volgt hierin hun staat niet, gelijk dan ook onze wet dit nergens heeft beweerd."

Het individueele karakter der nationaliteit wordt ook erkend door het meerendeel der Fransche schrijvers die over de quaestie geschreven hebben, alvorens de wet van 7 Februari 1851¹⁾ aan de ook naar de toenmalige Fransche Wetgeving bestaande controvers een einde maakte.

van eenen anderen bedde, die hair dagen hebben, of wtgegoet sijn in hijlicken, die en worden geen Poirters op dien tijt, tensij by consente des Gherechts, ende dat die Borgermeesters dair of bewisingen doen in hairre rekening. Had oec een man een zoen, die hy, om synre pynlichheden syn Voechdie voir Recht overgegeven had, onde wtghegoet, hy en wordt op syns vaders Eedt geen Poirter. Mar wat kinderen die man heeft by een eerre wyf al waren 't basterde, opdat sy binnen haren jaren syn, sy worden Poirters mit hair vaders Eede."

1) Zie hierachter bl. 61.

Gaan wij het gevoelen na door Demolombe,¹⁾ Merlin,²⁾ Duranton,³⁾ Aubry en Rau,⁴⁾ Pasquale Fiore⁵⁾, Charles Brocher⁶⁾ en anderen ontwikkeld, dan zien wij dat zij van oordeel zijn dat verandering in de nationaliteit van den vader ná de geboorte der kinderen op de door hen eenmaal verkregen nationaliteit geen invloed heeft. De naturalisatie des vaders kan zich niet uitstrekken tot de kinderen. Het kind heeft bij de geboorte een verkregen recht hetwelk zijn vertegenwoordiger hem niet kan ontrooven. „La nationalité est une qualité personnelle, une partie essentielle de l'état des enfants; c'est la loi qui la leur confère, et elle n'attribue à aucun représentant le pouvoir de l'aliéner en leur nom”,

1) Droit civil I 77.

2) Répertoire voce Légitime Sect. III § 1 n°. 9.

3) Duranton, I. 120.

4) Aubry en Rau sur Zachariae, 4e ed. T. I. pp. 25, 457.

5) Droit internat. privé § 66.

6) Nouveau traité de Droit intern. privé. p. 199.

zegt Demolombe.¹⁾ Door het bezitten eener eigen nationaliteit heeft het kind een voordeel erlangd waarvan de vader in zijn naam geen afstand mag doen.

Onder de tegenstanders van deze leer behoort voornamelijk Foelix²⁾. „Les enfants mineurs n'ont de fait et de droit d'autre volonté que celle du père: il peut sembler contradictoire que les enfants, qui ont besoin du secours physique et intellectuel du père, soient séparés de lui par la limite de la nationalité. Ceux des membres de la famille qui se trouvent dans une dépendance légale du chef, doivent suivre le sort de celui-ci”, schrijft genoemde schrijver in de *Revue étrangère et française*.

Ook het stuitende dat gelegen is in het verschil

1) Demolombe t. a. p.

2) *Traité du Droit intern. privé.* p. 106. De uitgever en commentator van Foelix, Demangeat, is de tegenovergestelde meening toegedaan. Vgl. ook *Revue étrangère et française*. T. X. p. 446.

van nationaliteit tusschen ouders en kinderen wordt als een krachtig argument tegen het eerst ontwikkelde gevoelen bijgebracht. ¹⁾ Terecht voerde men echter hiertegen aan, dat, al volgden de minderjarige kinderen den staat hun vaders, het verschil toch bij de meerderjarigen zoude blijven bestaan.

In de leer, door de meeste Fransche schrijvers verkondigd, wordt ook ten onzent bijna eenstemmig gedeeld en alzoo aan het bloot personcele der nationaliteit vastgehouden. Behalve gelijk wij opmerkten door Opzoomer, wordt ook door Boissevain, ²⁾ de Bosch Kemper, ³⁾ Diephuis, ⁴⁾ en Raedt van Oldenbarneveld ⁵⁾ aan de juistheid der door

1) Dit verschil hetwelk, gelijk wij zagen, onze wetgeving uitdrukkelijk huldigt, kent de Code civil niet. Vgl. de artt. 8, 9 en 10.

2) Boissevain, op art. 2 der wet tot uitvoering van art 7 der G. W.

3) T. a. p. bl. 81.

4) T. a. p. het Ned. burg. recht Dl. I bl. 233.

5) T. a. p. bl. 33—36.

de regeering ontwikkelde stelling getwijfeld. ¹⁾ In dezen zin heeft de Hooge Raad zich eveneens verklaard.

In een arrest van 23 December 1853 ²⁾ werd aangenomen, dat nationaliteit uit de wet verkregen niet van derden afhankelijk is, en, voor den minderjarigen zoon uit de wet ontleend, niet door het vertrek der ouders naar het buitenland verloren kan gaan zonder medewerking zijnerzijds.

Van deze meening wordt, voor zoo verre wij kunnen nagaan, alleen afgeweken in het Weekblad voor de Burgerlijke administratie ³⁾, in hetwelk betoogd wordt, met beroep op het regeeringsantwoord, dat volgens ons burgerlijk recht de kinderen den staat huns vaders, evenals de vrouw den staat van haren man, volgen.

1) Vgl. ook Gemeentestem nos. 663 en 687.

2) W. v. h. R. n°. 1645.

3) N°. 1282.

Ook naar onze meening kan men met het antwoord der regeering moeielijk genoeg nemen. Om een beginsel te huldigen, dat onze wetgeving niet alleen niet kent maar zelfs uitdrukkelijk tegenspreekt, zoude men iemand, wellicht tegen zijnen wil, het allerbelangrijkste, bij de geboorte verkregen recht op eene nationaliteit willen doen verliezen! Dit recht moge naar de hedendaagsche Staatsrechtelijke begrippen vervreemdbaar zijn, doch de vrije door iederen burger zelve uitgedrukten wil wordt hiertoe in de eerste plaats vercischt, en de ouderlijke macht mag niet zoo ver uitgebreid worden, dat ze ook deze bevoegdheid zoude insluiten. ¹⁾ Buitendien wordt in de Rechtsge-

1) In de Rechtsgeleerde Adviezen, zevende verzameling, bl. 12 lezen wij: „De ouderlijke macht heeft onder het thans geldende recht groote overeenkomst met de voogdij; velen zijn zelfs van oordeel, dat na den dood van een der ouders de ouderlijke macht van den langstlevende in de voogdij opgaat. De vader (bij zijne ontstentenis de moeder) oefent evenals de voogd toezicht uit over den minderjarige, beiden vertegenwoordigen hem waar het geldt de uitoefening van burgerlijke rechten, maar

leerde Adviezen ¹⁾ er op gewezen, dat de wetgever, als een onmiddellijk gevolg van het toezicht door de ouders over hunne minderjarige kinderen uitgeoefend en van de verplichting van dezen om het ouderlijk huis niet zonder eene steeds herroepelijke toestemming te verlaten, in Art. 78. B. W. heeft voorgeschreven, dat minderjarigen de woonplaats volgen hunner ouders. „Zal men nu”, lezen wij ter aangewezen plaatse, „waar de wetgever, om eenheid van domicilie als beginsel te stellen, eene uitdrukkelijke bepaling noodig achte, eenheid van nationaliteit, met het

aan geen van beiden is de vrije beschikking toegekend over de rechten en bevoegdheden, welke hij aan zijnen persoonlijken — ook publiek-rechtelijken — staat ontleent. Wat de voogd niet vermag door zijne daad, den minderjarige van nationaliteit te doen veranderen, is evenzeer vreemd aan het beheer over de goederen en het toezicht over den persoon van het kind door den vader uitgeoefend, hetzij voor of na de ontbinding van het huwelijk, hetzij alleen als hoofd der echtvereeniging, hetzij ook als voogd.

1) T. a. p. bl. 14.

daaruit voortvloeiende recht van beschikking des vaders over den burgerlijken en publiekrechtelijken staat zijns zoons, mogen aannemen zonder eenige sanctie in de wet?"

Ook lette men op de vreemde gevolgen, die zulk een stelsel zoude medebrengen; een tot aan den uitersten grens der minderjarigheid genaderde zoon b. v., wellicht officier in het Nederlandsche leger, zoude zijne nationaliteit verbeuren, omdat zijn vader zich als burger van een vreemden staat laat naturaliseeren. ¹⁾

Het zoude eveneens kunnen gebeuren, dat de kinderen opvolgend meerdere nationaliteiten zouden bezitten. Gesteld toch dat eene Nederlandsche vrouw met een Belg huwt en daardoor Belgische onderdaan wordt, en dat uit dat huwelijk kinderen worden geboren, dan zijn dezen evenzeer Belgen. Maar zij zouden ophouden dien staat te hebben en Neder-

1) Vgl. Rechtsgeleerde Adviezen t. a. p. bl 13.

landers worden, zoo, na het overlijden van den vader, de moeder naar Nederland terugkeert en dáár de bepalingen der wet naleeft, welke haar den staat van Nederlandsche vrouw teruggeven. Huwt nu die vrouw b. v. met een Fransch onderdaan, dan volgt zij dien staat van haar man; en zouden ook hare minderjarige kinderen als Fransche onderdanen zijn aan te merken.

In de laatste jaren heeft ook de regering het door haar voorgangster gehuldigd stelsel laten varen. Bij Koninklijk Besluit van 24 Augustus 1867 n°. 65¹⁾ werd verklaard, „dat de hoedanigheid van Nederlander niet wordt verloren dan in de gevallen, bij de wet omschreven, en dat daartoe niet behoort de verandering van staat of nationaliteit, die de ouders gedurende de minderjarigheid ondergaan.” In gelijken zin luidt een Koninklijk Besluit van 8 October 1869 n°. 17.²⁾ In denzelfden geest verklaarde zich ook de Minister

1) Zie van Maanen, verzameling van wetten en besluiten betreffende de nationale militie 1867 bl. 126.

2) Zie Gemeentestem n°. 961.

van Justitie in de zitting van de Tweede Kamer van 10 Maart 1873. ¹⁾

Alzoo zien wij dat, zij het dan ook tegen de bedoeling van den wetgever ²⁾, de toestand der minderjarige kinderen in onze wetgeving niet geregeld is. De naturalisatie des vaders heeft op hen geen invloed; zij behouden de nationaliteit bij hunne geboorte verkregen, iets dat in den regel waarschijnlijk niet in de bedoeling van den vader, die naturalisatie aan-

1) Handelingen, bl. 1038—40.

2) Mr. Raedt van Oldenbarnevelt t. a. p. bl. 133 doet de vraag, of de rechter, afgaande op het door de regeering in de Memorie van bcantwoording en gedurende de beraadslagingen ontwikkelde gevoelen, in dien zin vonnis mag vellen? Hij antwoordt o. i. te recht „dat zulks ten eenenmale met het duidelijk voorschrift van art. 11 A. B. in strijd zoude zijn. Wanneer de wet niet duidelijk is, zal men mogen interpreteeren, maar wanneer deze geheel zwijgt, dan kan er wel van geene interpretatie sprake zijn. Het blijft alzoo naar mijne meening een hoogst betwistbaar punt, wanneer de rechter ingevolge het gevoelen der regeering mocht beslissen.”

Trouwens meenen wij dat eene, zelfs door de regeering, uitgesproken stelling, onder deze omstandigheden van alle gezag ontbloot is.

vraagt, zal liggen; meestal toch zal het hem wenschelijk voorkomen om, waar hij zelf het voorrecht eener nieuwe nationaliteit aanvraagt, zijne kinderen in dat voorrecht te doen deelen. In hooge mate aanbevelenswaardig komt ons daarom de bepaling in de Belgische wetgeving ¹⁾ voor, dat kinderen, vóór de naturalisatie huns vaders geboren, na hunne meerderjarigheid de verklaring moeten afleggen, of zij al of niet willen deelen in de aan hunnen vader verleende naturalisatie. Zonder dat de verandering der nationaliteit des vaders eenigermate op die der kinderen préjudicieert, wordt hun hier de gelegenheid gegeven, om zoodra ze zelven tot de verandering bevoegd zijn, in de keuze des vaders al of niet te

1) Art. 4 der Belgische wet van 27 September 1835 sur la naturalisation luidt: „La naturalisation du père assure à les enfants mineurs la faculté de jouir du même avantage, pourvu qu'ils déclarent dans l'année de leur majorité, devant l'autorité communale du lieu où ils ont leur domicile ou leur résidence conformément à l'article 10, que leur intention est de jouir du bénéfice de la présente disposition.

berusten. Ook in Frankrijk heeft men bij de wet van 7 Februari 1851 ¹⁾ dit beginsel geadopteerd.

Thans blijft er, naar ons recht, voor de kinderen niets anders over dan, zoo zij in het geval van art. 5 n° 3 B. W. of art. 1 n° 2 wet van 1850 verkeerden, het Nederlanderschap door vestiging te verkrijgen, of zelve na hunne meerderjarigheid de naturalisatie aan te vragen, zoo zij aan de vereischen daartoe voldoen. Geheel onaannemelijk komt ons voor wat Mr. Raedt van Oldenbarneveld ²⁾ verlangt waar hij schrijft: „Het schijnt alzoo alleszins aan-

1) Loi du 22. 29 Janvier, 7—12 Février 1851 concernant les individus nés en France d'étrangers qui, eux-mêmes, y sont nés, et les enfants des étrangers naturalisés.

Van deze wet luidt art. 2:

L'article 9 du Code civil est applicable aux enfants de l'étranger naturalisé, quoique nés en pays étranger, s'ils étaient mineurs lors de la naturalisation. A l'égard des enfants nés en France ou à l'étranger, qui étaient majeurs à cette même époque, l'art. 9 du Code civil leur est applicable dans l'année qui suivra celle de la dite naturalisation.

2) T. a. p. bl. 59.

bevelenswaardig, dat nu voortaan, bij ieder bijzonder geval van naturalisatie, ook de bijzondere gevolgen van dien worden geregeld, naar de bijzondere daarop betrekkelijke omstandigheden." In elk bijzonder geval zal nu de toestand der personen moeten onderzocht, en daaruit bepaald worden of de naturalisatie slechts persoonlijk zal zijn of niet ¹⁾. Terecht doet Mr. Opzoomer ²⁾ hierop deze vraag: „Hoe zal men dan de kinderen tot Nederlanders maken?" Inderdaad

1) De Pruisische en Oostenrijksche wetgevingen bepalen, dat de naturalisatie des vaders zich rechtens tot zijne minderjarige kinderen uitstrekt; en vice versa is in Oostenrijk aangenomen dat de minderjarige kinderen van een onderdaan, die de hoedanigheid door naturalisatie in den vreemde verliest, den staat huns vaders volgen.

In Oostenrijk, kunnen zelfs de voogden of andere vertegenwoordigers van de minderjarigen, in hun naam, de naturalisatie van deze laatsten aanvragen en verkrijgen (Zie Püttlingen, Die gesetzliche Behandlung der Ausländer in Oesterreich § 40. p. 40.) In Rusland strekt de naturalisatie van een vreemdeling zich uit tot al de kinderen van den genaturaliseerde of tot die hunner welke hij in de daartoe vereischte verklaring zal hebben aangewezen. (Zie *Revue étrangère et française* T. III. p. 552).

2) T. a. p. bl. 59.

is hier geen voldoende antwoord op te geven. Want, wil men bij die wet de kinderen tevens naturaliseren, dan zondigt men tegen de eerste voorwaarde, in art. 5 der wet van 1850 voor de naturalisatie gesteld, n. m. de meerderjarigheid, en de wet laat nergens eene uitzondering op dit vereischte toe; beweert men echter, dat in dit geval de kinderen eigenlijk niet zelve genaturaliseerd maar slechts in de naturalisatie-akte huns vaders begrepen worden, dan zouden zij Nederlanders worden op eene wijze die de wet niet kent, want zij worden het dan niet door geboorte of vestiging, en deze zijn, behalve de naturalisatie, de eenige wijzen waarop men het Nederlandschap deelachtig kan worden ¹⁾. Buitendien lette men in dit laatste geval ook op de zonderlinge gevolgen: Hij, die den vollen ouderdom van drie en twintig jaren heeft bereikt, kan niet genaturaliseerd worden zonder een gevestigd verblijf in het rijk, in

1) Vgl. Opzoomer t. a. p. bl. 59.

of buiten Europa van minstens zes jaren (art. 5 al. 2 wet van 1850). Is daarmee overeen te brengen dat de twee en twintigjarige zoon van den vreemdeling, welke laatste zich hier laat naturaliseeren, door die naturalisatie ook Nederlander wordt, al heeft hij, sedert jaren afgezonderd levende van zijnen vader, Nederland of zijne koloniën nooit gezien? ¹ en ²)

Eene andere onvolledigheid der wet, waarop wij

1) Vgl. Rechtsgel. Adviezen t. a. p. bl. 13.

2) De ongelijkheid, die door het gemis van behoorlijke wettelijke bepalingen over de minderjarige voor de naturalisatie des vaders geboren kinderen kan ontstaan, wordt door de Bosch Kemper met het volgend voorbeeld aangetoond:

„Stel dat een Duitscher met een kind, in Duitschland geboren, zich hier, met het doel om niet naar zijn vaderland terug te keeren, vestigt, — na de vestiging een kind krijgt, vervolgens naar de Oost-Indiën vertrekt, aldaar een derden zoon krijgt, zich dan laat naturaliseeren, en dat hem daarna weder een zoon geboren wordt, zoo zal het oudste kind geen Nederlander zijn, het tweede wel, overeenkomstig art. 1. 1°, het derde weder niet, omdat art. 1 alleen betrekking heeft op de geboorte binnen het Rijk in Europa, en het vierde weder wel, ingevolge art. 1. 4°.

hierboven bedoeld hebben, bestaat daarin, dat zij de toestand van de echtgenoot van hem, die zich heeft laten naturaliseeren, niet regelt. Evenals wij dit ten opzichte van de minderjarige kinderen gedaan hebben, meenen wij ook hier aan het persoonlijk karakter der nationaliteit te moeten vasthouden en de gevolgen der naturalisatie van den man zich niet tot de vrouw te laten uitstrekken. Deze meening wenschen wij eenigszins nader uiteen te zetten.

Ook voor de Fransche schrijvers is dit onderwerp een aanleiding geweest tot ontwikkeling van met elkander strijdende gevoelens.

Enkelen, waaronder voornamelijk Foelix ¹⁾, beweren, dat de persoonlijke naturalisatie van den man die van zijn echtgenoot medebrengt: de vrouw gaat in het nieuwe, door den man gekozen vaderland over.

Dit moet, volgens hen, een gevolg zijn van den

1) Zie Tr. du dr. intern. privé p. 105, en Revue Étrangère et Française. 1843. p. 446.

innigen band die de echtgenooten vereenigt, een band die door alle wetgevingen wordt geëerbiedigd. Wanneer alzoo een vreemdeling in Frankrijk wordt genaturaliseerd, erlangt zijne vrouw, te gelijkertijd, rechtens de hoedanigheid van Fransche vrouw, zonder dat eene uitdrukkelijke verklaring of eenige andere handeling daartoe harerzijds van noode is.

De voornaamste argumenten voor deze meening zijn vooreerst gelegen in de, door de daad van haar huwelijk uitgedrukte, toestemming der vrouw om den staat van haren man te volgen; deze toestemming is onbeperkt; de vrouw moet weten dat de nationaliteit geene onvervreembare hoedanigheid is, en dat de man, als het hem goeddunkt, deze voor eene andere kan verwisselen; het beginsel: de vrouw volgt in alles den staat van haren man zoude weggelegd zijn in de Artt. 12 en 19 van den Code Civil. ¹⁾

1) Art. 12. L'Étrangère qui aura épousé un Français suivra la condition de son mari.

Vervolgens zoekt men een argument in de met de beginselen van het recht niet te vereenigen verscheidenheid van nationaliteit tusschen echtgenooten.

Deze verscheidenheid van nationaliteit zoude niet te vereenigen zijn met het beginsel, volgens hetwelk het huwelijk eene: „conjunctio individuum vitaeconsuetudinom continens” is, en daarenboven niet van gevaren ontbloot zijn. Deze gevaren uiteenzettende, zegt M. Varambon: ¹⁾ „Dans la même maison,

Art. 19. Une femme française qui épousera un étranger suivra la condition de son mari.

1) Zie Revue pratique de droit et de jurisprudence, 1859, T. VIII p. p. 50 e. v., alwaar M. Varambon met kracht betoogt, dat de getrouwde vrouw nimmer eene andere woonplaats of andere nationaliteit kan bezitten dan die van haren echtgenoot. Onder de andere schrijvers, die behalve F o e l i x, dit gevoelen voorstaan, behooren: P r o u d h o n, Traité de l'état des personnes, T. I. p. p. 126 en 452, en M a s s é, Droit Commercial, T. II N° 998.

Ook B l u n t s c h l i verdedigt deze zienswijze in het Krit. Viertelj. Schr. t. a. p.

De Hoogleeraar B l o n d e a u behandelt de gevolgen der natu-

dans l'union la plus intime qui puisse exister, apparaît, pour ainsi dire, une rivalité de nation à nation; des intérêts opposés entre personnes unies, des affections différentes, des patries diverses, des vœux ennemis pour des pays peut-être en guerre, et cela entre personnes qui ont juré de s'aimer, entre lesquelles tout est commun, et qui ne doivent jamais se quitter! L'unité de nationalité dans la personne des époux est donc une condition essentielle à l'existence, à l'intimité, à la tranquillité du ménage." 1)

Verreweg de meeste schrijvers, die dit onderwerp

ralisatie, wanneer de man is gescheiden van zijne vrouw, in de *Revue de droit Français et étranger*. T. II. bl. 133.

1) De staatsraad *Boulay* liet zich over de vrouw die de nationaliteit van haren echtgenoot niet zoude volgen volgenderwijze uit: „Une femme dans cette position serait un véritable hermaphrodite légal: elle jouirait des droits civils dans les deux pays: de droit dans la nouvelle patrie de son mari, de fait en France.

Zie *Lo cré*, *Législation civile*, etc. T. IV. p. 396.

behandeld hebben, zijn echter van oordeel dat de gevolgen der naturalisatie zich niet kunnen uitstrekken tot de vrouw van den man die zich laat naturaliseeren; die vrouw behoudt hare nationaliteit tenzij ze daarvan persoonlijk afstand doe.

De voorstanders van dit gevoelen redeneeren aldus: de vrouw stemt door de daad van het huwelijk er wel is waar in toe om den staat van haren echtgenoot te volgen; maar dit beginsel, hetwelk uit de artikelen 12 en 19 van den Code voortvloeit, kan zulk eene uitgebreide strekking niet hebben dat het ook van invloed zoude zijn op de verandering van nationaliteit door den man na de huwelijksvoltrekking ondergaan. Op dit laatste tijdstip komt het aan: „L'étrangère qui aura épousé un Français suivra la condition de son mari”, zegt art. 12. „Une femme française qui épousera un étranger suivra la condition de son mari”, zegt art. 19. De verandering van nationaliteit heeft plaats met de veronderstelde toestemming der vrouw, omdat zij de nationaliteit van haren echt-

genoot kent op het oogenblik van het huwelijk; door eenen vreemdeling te huwen toont zij in die verandering toe te stemmen; maar het is niet aannemelijk dat de vrouw te voren blindelings zoude toestemmen om in alle veranderingen te berusten, welke de man haar zoude willen doen ondergaan. Zij kan den man de machtiging niet gegeven hebben haar in vervolg van tijd van eene hoedanigheid te berooven, waarover, als zuiver persoonlijk zijnde, zij zelve alleen recht van beschikking heeft. Men kan niet aannemen dat de wet die volmacht aan den echtgenoot zoude hebben verleend. „La naturalisation”, zegt Demolombe, „est une sorte de contrat entre l'étranger et la nation qui l'adopte; or, ce contrat ne produira ses effets qu'à l'égard des parties contractantes.” ¹⁾

Wat het aangevoerde argument betreft: de bezwaren, welke de verscheidenheid van nationaliteit

1) T. n. p. Liv. I Tit. I. Chap. I, n°. 175.

tusschen echtgenooten oplevert, hieromtrent kan men deze vraag opwerpen: wanneer de mogelijkheid van verschil van godsdienst tusschen echtgenooten erkend wordt, zoude dan die mogelijkheid ten opzichte der nationaliteit moeten worden ontkend? Men zal toch niet licht beweren, dat het eene zoovele grootere gevaren voor de inwendige rust der huisgezinnen oplevert dan het andere. Eveneens zoude men kunnen vragen, of de dwang, misschien door den eenen echtgenoot op de andere uitgeoefend, om hare nationaliteit te veranderen, haar vaderland te verzaken, grooten waarborg voor den huiselijken vrede opleveren.

Onder de schrijvers die, zich in dien geest uitlatende, dit gevoelen voorstaan, behooren: Demolombe ¹⁾, Demangeat ²⁾, Pasquale Fiore ³⁾,

1) T. a. p.

2) Demangeat sur Foelixt. a. p. bl. 105.

3) T. a. p. bl. 152.

Aubry et Rau ¹⁾ en anderen ²⁾. Tot staving van hun gevoelen, beroepen zij zich nog op de, bij de vaststelling van den Code, gebleken bedoeling der regeering. Tijdens de discussie over art. 214 C. C.: „la femme est obligée d'habiter avec le mari, et de le suivre partout où il juge à propos de résider,” in den Raad van State, hield het ontwerp-artikel van een tweede alinea in, aldus luidende: „si le mari voulait quitter le sol de la République, il ne pourrait contraindre sa femme à le suivre, si ce n'est dans le cas où il serait chargé par le gouvernement d'une mission à l'étranger, exigeant résidence.” Deze alinea werd opgeheven, dewijl men aannam dat de verplichting der vrouw om haren man te volgen zonder eenige beperking moest worden vast-

1) Aubry et Rau, sur Zachariae 4e edit. § 71 T. I. p. 257.

2) Vgl. ook de in de Revue étrangère 1843. p. 447 e. v. aangehaalde schrijvers.

gesteld ¹⁾. Regnauld de St. Jean d'Angély sprak toen deze woorden: „que sans doute *le mari n'a pas le droit de faire de sa femme une étrangère*, mais que cependant il ne doit pas être forcé de s'en séparer lorsque ses affaires le conduisent hors du territoire français.” ²⁾

Ook werd, in den Raad van State, bij gelegenheid der beraadslaging over art. 19 C. C.: „la femme française qui épousera un étranger suivra la condition de son mari” door Portalis gevraagd, dat men eéne bepaling zoude vaststellen om de rechten der vrouw, wier echtgenoot de hoedanigheid van Franschman verloor, te waarborgen. Dit voorstel werd niet in overweging genomen na de opmerking

1) Enkele schrijvers, waaronder Pothier (*Puissance maritale* n°. 1) nemen niettemin aan dat men op den regel: „de vrouw moet den man volgen overal waar hij dienstig oordeelt zijn verblijf te houden,” de uitzondering moet maken: „ten ware het zij in een vreemd land.”

2) Locré, *Législation civile*, Vol. IV. p. 393 art. 2.

van den Eersten Consul: »Il y a une grande différence entre une Française qui épouse un étranger, et une Française qui, ayant épousé un Français, suit son mari lorsqu'il s'expatrie: la première par son mariage a renoncé à ses droits civils, l'autre ne les perdrait que pour avoir fait son devoir." 1)

De vrouw doet alzoo haren plicht door den man buitenslands te volgen, maar verliest daarom hare nationaliteit niet.

Overigens komt het ons voor dat nog een krachtig argument voor de laatst ontwikkelde meening in Frankrijk gelegen is in het feit dat, gelijk wij hierboven gezien hebben, het persoonlijk karakter der nationaliteit voor de kinderen erkend is in de wet van 1850; reden te meer dat het ook voor de echtgenootte worde aangenomen. De macht van den man over zijne vrouw zal toch wel niet grooter moeten zijn dan die over zijne kinderen.

1) Zie Loaré t. a. p. T. II. p. 48.

Met bovengenoemde Fransche schrijvers meenen wij niet te moeten aarzelen om ook in deze het zuiver persoonlijk karakter der nationaliteit te erkennen en de jure constituendo aan te nemen dat, hoe uitgebreid men de maritale macht ook beschouwe, de man nimmer het recht heeft om de vrouw ná het huwelijk van nationaliteit te doen veranderen. Ook kunnen wij ons ten onzent beroepen op de hiermede overeenstemmende meening der Hoogleraren Opzoomer en Diephuis.

Dat ook de jure constituto het beginsel ten onzent kan worden aangenomen, meenen wij met genoemde Hoogleraren ¹⁾ eveneens toestemmend te mogen beantwoorden.

In Art. 11 B. W. wordt het beginsel uitdrukkelijk erkend. „Eene Nederlandsche vrouw, met eenen

1) Vgl. Opzoomer t. a. p. bl. 69 en Diephuis t. a. p. b. 233. Van een ander gevoelen zijn de Pinto, Dl. II bl. 43, en Schuller, Aant. op art. 6 B. W.

vreemdeling in het huwelijk tredende, volgt den staat van haren man."

Door een daad van haren vrijen wil afhankelijk kan zij alleen hare nationaliteit verliezen. Zulk een daad is het in het huwelijk treden met een vreemdeling. Hieruit volgt, dat zij, met een Nederlander in het huwelijk tredende, die eerst na de huwelijksvoltrekking zijn staat van Nederlander verliest, hare eens verkregen nationaliteit blijft behouden. Tot zooverre doen zich alzoo geene bezwaren voor. Nu lezen wij echter in Art. 6 B. W. „Eene vreemde vrouw, met eenen Nederlander getrouwd zijnde, volgt den staat van haren man." Uit de woorden „getrouwd zijnde" zoude men moeten opmaken, dat alhier niet aan de daad des huwelijks maar aan eenen, tot aan de ontbinding des huwelijks voor de beide echtgenooten voortdurenden toestand moet worden gedacht, en dat alzoo de vreemde vrouw, met iemand huwende die eerst ná de huwelijksvoltrekking zich als Nederlander laat naturaliseeren, eveneens

Nederlander zoude worden. Dit aannemende zoude men alsdan moeten veronderstellen dat de wetgever, bij het vaststellen dezer bepalingen, indachtig is geweest aan het: „favores ampliandi, odia restringenda sunt.”

De noodzakelijkheid dezer verschillende opvatting der artikelen 6 en 11 B. W., voortspruitende uit het verschil van uitdrukking in de beide artikelen gebezigd, wordt o. a. door Van Hall ¹⁾ betoogd. ²⁾

1) Van Hall. Handl. tot de beoef. v. h. burg. r. I 89.

2) Indien men in het betwiste geval van Art. 6 aanneemt dat, staande het huwelijk, de verandering van staat des mans van invloed is op de vrouw, dan kan men, gelijk Prof. Opzoomer (t. a. p. bl. 69) opmerkt, nog tusschen twee meeningen in twijfel staan. Men kan beweren, dat de eens verkregen hoedanigheid van Nederlander door de vreemde vrouw ook na ontbinding van haar huwelijk wordt behouden, en wel omdat de wet nergens de huwelijksontbinding onder de wijzen, waardoor die hoedanigheid verloren gaat, heeft opgenomen. Maar men kan ook beweren, dat haar Nederlandschap, niet door haar daad, maar eenvoudig door haar betrekking van getrouwde vrouw verkregen, slechts

Wij meenen evenwel om het door den wetgever gebezigde verschil van woorden, het groote beginsel van het persoonlijk karakter der nationaliteit niet te mogen prijsgeven.

De Hoogleraar Opzoomer ¹⁾ begint al dadelijk met een beroep op het dubbelzinnige in het spraakgebruik van de uitdrukking „getrouwd zijn,” de tweeledige bedoeling van den wetgever in twijfel te trekken. De woorden getrouwd zijn, zegt genoemde schrijver, geven, even als het woord huwelijk, soms het voortdurende, het tegenwoordige,

tijdelijk is, zoodat zij na de ontbinding van haar huwelijk op nieuw een vreemde wordt.

1) T. a. p. bl. 69. De Hoogleraar erkent vroeger (B. W. 2de dr. I. 15 vlg.) een andere meening te hebben verdedigd, en het verliezen der nationaliteit van de vrouw aan de rechtsbetrekking van afhankelijkheid te hebben verbonden, waarin zij tot den man staat, maar hieraan niet meer te hebben kunnen vasthouden, zoodra hij tot het inzicht van het bloot persoonlijk karakter der nationaliteit was gekomen.

soms daarentegen het geheel verledene, de voor goed volbrachte daad, aan.

Naar onze bescheiden meening is echter de terminologie van de wet op deze wijze niet te redden.

Niettemin blijven de woorden dubbelzinnig; welke de ware bedoeling is, zegt de Hoogleeraar Diephuis, kan uit art. 11^a worden afgeleid. Een o. i. krachtiger argument brengt laatstgenoemde schrijver aan wanneer hij zegt: „de bedoeling kan meer bepaald nog uit den Franschen tekst van art. 7 Wetboek van 1830 (verg. art. 12 C. N. :) qui *aura épouse* un Belge, worden afgeleid. En al is ook de uitdrukking van dien Franschen tekst niet dezelfde, hier en in art. 12 van dat Wetboek, waar gesproken wordt van de Nederlandsche vrouw qui *épouera* un étranger, er blijkt toch uit, dat het in beide gevallen evenzeer aankomt op het *épouser*.”¹⁾ De vrouw wordt geen Nederlander

1) Diephuis t. a. p. bl. 233.

doordien zij de vrouw is van een Nederlander, maar doordien zij een Nederlander tot man neemt.

Wij gelooven dan ook dat onze wetgever, eene vertaling der Fransche artikelen gevende, er niet aan gedacht heeft dat zijne woorden in art. 6 eene dubbelzinnige beteekenis hadden; en aangezien in het Fransche recht, gelijk wij hierboven hebben aangetoond, de onafhankelijkheid der vrouw op dit punt bijna algemeen wordt erkend, en nergens uit de beraadslaging ten onzent is gebleken dat men van dit beginsel wilde afwijken ¹⁾, meenen wij dit ook hier veilig te kunnen aannemen.

1) Prof. Opzoomer t. a. p. hierop wijzende teekent daarbij aan:

„Al heeft dan ook Nicolai bij Voorduin II. bl. 32, *Geschied. der beraadsl. I bl. 801*) gezegd: *La législation de tous les peuples civilisés s'est occupée de régler l'union, qui existe entre l'homme et la femme. Partout il a été statué que le mari serait le chef de la société conjugale; et la femme, dès le moment de son mariage, n'a plus été considérée généralement comme une personne séparée et distincte, mais comme un être identifié avec son mari.*”

§ 2.

Bij de beschouwing onzer wetgeving op de naturalisatie doet zich de vraag voor of de regeering gerechtigd is aan een vreemdeling de indiening van een wets-ontwerp tot diens naturalisatie te weigeren, ook al voldoet hij volkomen aan de in de wet daartoe gestelde vereischten; met andere woorden of de vreemdeling kan zeggen: ik voldoe aan de vereischten, bij de wet voorgeschreven, ik leg de stukken over die de wet vordert, gij *moet* mij dus naturaliseeren. Men heeft beweerd ¹⁾, dat de bepalingen der wet van 1850 verbindend zijn voor de regeering zoowel als voor den vreemdeling, dat de regeering zich daaraan moet houden zoowel als de vreemdeling, en dat, wanneer in de wet bepaald wordt, dat zekere formaliteiten moeten vervuld worden ten einde het Nederlander-

1) In de zitting der Tweede Kamer van 1 Aug. 1860 (Bijblad 1859—60, Hand. bl. 918.)

schap te kunnen erlangen, de regeering verplicht is daaraan gevolg te geven, wanneer die voorwaarden zijn vervuld.

Wij gelooven evenwel zonder eenigen twijfel te moeten aannemen, dat dit *recht* voor den vreemdeling niet bestaat; dit blijkt ten duidlijkst, zoowel uit de woorden als uit de geschiedenis der Wet van 1850. Laat ons dit gevoelen eenigszins nader uiteenzetten. 1)

Lezen wij de artikelen 5 en 6 onzer Wet, waar het in deze voornamelijk op aankomt, dan zien wij dat een vreemdeling, die genaturaliseerd wil worden, aan de vereichten, in art. 5 voorgeschreven, moet voldoen en de bewijsstukken, door art. 6 gevorderd, moet overleggen; maar hieruit volgt volstrekt niet dat de vreemdeling, die aan deze vereichten voldoet en de stukken vertoont, een *recht* op naturalisatie heeft.

1) Men vgl. ook hetgeen de Minister Godefroi ter verdediging dezer zienswijze aanvoerde. Bijblad 1859—60, Hand. bl. 916.

Dit blijkt reeds terstond uit de woorden der wet, welke spreken van een *verzoek*; waar een *recht* bestaat, daar heeft men geen *verzoek* te doen, geene *gunst* te vragen. De vreemdeling moet een verzoek doen, en een verzoek kan worden toegestaan of geweigerd.

Indien er werkelijk in de artt. 5 en 6 een *recht* voor den vreemdeling om te worden genaturaliseerd, gelegen ware, welke vreemde en dikwijls hachelijke gevolgen zouden uit dit recht niet voortvloeien; evenmin als de regeering het verzoek niet zoude kunnen weigeren, zoude ook de Kamer het wetsontwerp niet kunnen verwerpen, en men zoude aan den eersten den besten vreemdeling het Nederlandschap moeten schenken, al behoorde hij tot het uitvaagsel eener andere natie, of al viel hij in de termen om, krachtens de vreemdelingenwet, als gevaarlijk voor de publieke rust, over de grenzen te moeten worden gezet.

Buitendien toont ook de geschiedenis der wet van 1850 ten duidelijkste aan dat de naturalisatie mag

geweigerd worden. Toen bij de beraadslaging ¹⁾ door eenige leden der Kamer er op aangedrongen werd dat in plaats van het stellen van algemeene voorwaarden in de algemeene wet, er voorwaarden bij iedere bijzondere naturalisatiewet zouden worden gesteld, antwoordde de toenmalige Minister van Justitie: „Het is waar, dat, niettegenstaande de vaststelling van zoodanige algemeene voorwaarden er gevallen zullen kunnen voorkomen, waarin gij, niettegenstaande dit alles, de naturalisatie zult wenschen te weigeren. Maar is het dan ergens in de wet gelezen, dat de wetgever zich aan banden legt, die hem beletten zouden om te weigeren wat aangevraagd moet worden. Wanneer er staatkundige of andere redenen voorhanden zijn, die tot eene afwijzing van het voorstel tot naturalisatie zouden leiden, dan bezit de wetgevende macht daartoe altijd de volle vrijheid en kan de meest volledige voldoening aan de algemeene voorwaarden

1) Bijblad 1849—50, Hand 2^e Kamer Zitting v. 10 Juli bl. 7.

geene aanspraak geven, die immer geacht zoude kunnen worden die vrijheid te beperken."

Het recht der regering om de naturalisatie te weigeren alzoo vaststaande, zal het, behalve om redenen waar wij hierboven reeds op doelden, ten hoogste wenschelijk zijn de naturalisatie te weigeren aan personen, die haar alleen aanvragen met het doel om enkele voordeelen deelachtig te worden, maar de wezenlijke begeerte om Nederlander te worden, missen. In Indië b. v. is het voor vreemdelingen van groot gewicht onze nationaliteit te verkrijgen, omdat zij daardoor groote voorrechten verwerven. Nu zoude het kunnen zijn dat vreemdelingen onze nationaliteit alleen vroegen om van die voorrechten in Indië hetzij korter, hetzij langer genot te trekken en later, als zij die hoedanigheid van Nederlander in hun bijzonder belang niet meer noodig hebben, naar hun vaderland terug te keeren ¹⁾. Dit tegen

1) Ook wordt in den regel, blijkens eene mededeeling van den

te gaan is, gelijk wij opmerkten, ten hoogste wenschelijk. Men moet werkelijk Nederlander *willen* zijn; men moet het ook *kunnen* zijn, dat wil zeggen: men moet eerst aan de verplichtingen voldoen, welke het oorspronkelijk vaderland het recht heeft van zijne burgers te eischen. Vandaar dan ook dat onze regeering gewoon is, alvorens een wetsontwerp tot naturalisatie aanhangig te maken, van den requestrant een authentiek bewijsstuk ¹⁾ (voor de Duitschers heet dit *Auswanderungsschein*) te vorderen, dat hij

Minister Boot in de zitting der 2^e Kamer van 18 Juni 1859 (Bijblad 1858—59, Hand. I bl. 249), alvorens de naturalisatie te verleenen, een onderzoek naar de gedragingen van den requestrant gedaan, bepaaldelijk, volgens eene aanschrijving uitgegaan van het moederland aan den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, omtrent de zoodanige die zich op Java of op de buitenbezittingen bevinden.

1) Onder de staten, die de emigratie niet toestaan zonder bekomen autorisatie, behooren o. a. Pruisen, Oostenrijk, Beieren en Wurttemberg. Zie Foelix t. a. p. bl. 111 e. v.

aan die verplichtingen in zijn oorspronkelijk vaderland voldaan heeft ¹⁾). Wij achten dit een volkomen billijken maatregel en met het heden ten dage geldend beginsel der vrije emigratie niet strijdende, in zoverre de eenige beletselen, die men aan de vrije emigratie in den weg mag leggen, juist gelegen zijn in den eisch om aan die verplichtingen te voldoen ²⁾). Het komt ons echter voor, dat men het beginsel om het Nederlanderschap slechts aan hen te verleenen, die door geen enkelen band meer aan het vorige vaderland verbonden zijn, te wijd heeft uitgestrekt door de naturalisatie te weigeren aan alle personen, die, ook na hunne opneming als burger hier te lande, de oorspronkelijke nationaliteit bleven behouden,

1) Men leze wat hieromtrent in de zitting der Tweede Kamer van 25 Juli en der Eerste van 15 Augustus 1859 gezegd is. Zie Bijblad 1858—59, IIand. 2^e Kamer bl. 1315 en 1^e Kamer bl. 278.

2) Men vgl. hetgeen wij hieromtrent in de Inleiding bl. 13 geschreven hebben.

dewijl zij zich daarvan volgens de in hun land vigeerende wetten op geen mogelijke wijze konden ontdoen. Deze handelwijze heeft men gevolgd voornamelijk ten opzichte der Engelschen, in wier wetgeving het beginsel der perpetual allegiance tot 1870 heeft gegolden ¹⁾. Hoewel de strijdvraag, die het door de regeering met betrekking tot die personen gevolgde stelsel van uitsluiting heeft uitgelokt, van actueel belang ontbloot is, zij het ons niettemin vergund haar kortelijk te releveeren, als eene bijdrage tot de geschiedenis der naturalisatie ten onzent.

Tot het jaar 1858 werden geene bedenkingen geopperd tegen het naturaliseeren van Engelschen. In genoemd jaar deed men echter in eene der afdelingen van de Eerste Kamer ²⁾ de vraag, of het waar was, gelijk men meende te weten, dat Engelschen, al werden zij genaturaliseerd, niettemin hunne burger-

1) Zie Inleiding bl. 13.

2) Bijblad 1858—59, Hand. 1^e Kamer bl. 247.

rechten in Engeland behielden. De Minister van Justitie, de Heer Boot, zeide in de zitting der Eerste Kamer van 18 Juni ¹⁾, naar aanleiding der gerezen bedenkingen, dat deze meening juist was, en beriep zich, tot staving hiervan, op de werken van Foelix ²⁾ en Blackstone ³⁾. De Minister

1) Bijblad 1858—59, Hand. 1e Kamer bl. 249.

2) Foelix, *Traité du Droit international privé*.

3) Blackstone *Commentaries on the laws of England*, Vol. I. p. 370. „Natural allegiance is such as is due from all men born within the sovereign's dominions immediately upon their birth. For, immediately upon their birth, they are under the protection of the crown: at a time too, when (during their infancy) they are incapable of protecting themselves. Natural allegiance is therefore a debt of gratitude, which can not be forfeited, cancelled, or altered by any change of time, place or circumstance nor by any thing but the united concurrence of the legislature. An Englishman, who removes to France or to China, owes the same allegiance tho the King of England there as at home, and twenty years hence as well as now.”

Ook legde de Minister van Justitie Godefroi, in de zitting der Tweede Kamer van 1 Augustus 1860, naar aanleiding eener

zag er echter geen bezwaar in om desnietteenstaande de naturalisatie te verleen. De aanhangige ontwerpen werden dan ook aangenomen, hoewel eene groote minderheid zich reeds toen voor het stelsel van uitsluiting der Engelschen verklaarde ¹⁾. De volgende Minister van Justitie, de Heer Godefroi, huldigde dit stelsel en verklaarde geene wetsontwerpen tot naturalisatie van Engelschen te zullen voordragen op grond dat dezen hun burgerrecht in Engeland bleven behouden ²⁾. Heftige bestrijders vond deze

wederom in die dagen ingestelde diplomatieke enquête op dit punt, een schrijven over van Lord John Russell aan onzen gezant te Londen, waar het in Engeland geldend beginsel officieel in wordt geconstateerd.

Men zie overigens voor de verschillende statuten, in welke dit beginsel is weggelegd: Westoby, *Résumé de législation Anglaise*, 2e ed. 1854 bl. 24.

1) Bijblad 1858—59, Hand. 2e Kamer bl. 1147.

2) Bijblad 1859—60, Hand. 2e Kamer bl. 915, en Bijblad 1860—61, Hand. 2e Kamer bl. 636. De Minister Olivier verklaarde zich eveneens voor dit stelsel, zie Bijblad 1861—62,

door de regeering gevolgde handelwijze in enkele leden der Kamer, waaronder voornamelijk de Heeren van Goltstein en Mackay, die herhaalde malen op de zaak terugkwamen en, naar onze meening, niet ten onrechte. Door het Nederlandschap op eenmaal aan eene geheele categorie personen te weigeren en voor alle individuen van eene bepaalde nationaliteit uit te sluiten, omdat de wetgeving dier natie een beginsel erkent, dat met de overal elders geldende ten eenenmale in strijd is, ging de regeering o. i. bepaald te ver. In stede van het verouderd begrip der perpetual allegiance in de hand te werken, had onze regeering, door het niet te erkennen, er zich niet aan moeten laten gelegen liggen. Engeland zoude haar hieromtrent nimmer eenige moeilijkheden

Hand. 2^e Kamer bl. 694. In het zittingjaar 1862—63 is dit stelsel op nieuw door de regeering verdedigd en door de Kamer aangenomen: Hand. 2^e Kamer bl. 686, en evenzoo in de zitting van 1863—64: Hand. 2^e Kamer bl. 194.

in den weg hebben kunnen leggen, veel minder hen, die het ook na hunne naturalisatie hier te lande nog als onderdanen beschouwde, hebben kunnen opeischen ¹⁾. Buitendien is het in Engeland zelf erkend dat, niettegenstaande de perpetual allegiance, de hoedanigheid van Engelschman slechts gewichtig is voor de verdediging van zijne belangen in Engeland, daar een Engelschman, buitenslands gevestigd, onder-

1) Wij lezen bij Klüber. *Dr. des gens moderne de l'Europe*. T. I. Ch. II. § 79 : „On ne peut reprocher à un gouvernement d'avoir reçu en qualité de sujets des personnes qui appartiennent à un autre État, à moins qu'ils ne les ait induits à l'émigration défendue par les lois de leur pays ou qu'il s'en soit emparé de force. De l'autre côté il n'y a rien d'injuste, qu'un État somme ceux de ses sujets en pays étranger, qui ne sont pas encore déliés de leur devoir de sujétion ou qui se sont rendus coupables d'émigration illégitime, mais il n'aurait pas le droit d'exiger du gouvernement étranger, que ses décrets de rappel ou lettres avocatoires soient publiés ou sanctionnés par lui, ou que le gouvernement se prôte lui-même à l'extradition des dits sujets; moins encore il pourrait les enlever de force du territoire étranger, quand même ils n'y seraient pas encore naturalisés.”

worpen is aan het land, waar hij gevestigd is, behalve in de Aziatische en min beschaafde landen, waarin de Engelschen aan de Engelsche wetgeving onderworpen blijven ¹⁾. Ook achten wij het strijdig

1) Vgl. Twiss, *The law of nations*, I. 1861. p. 215.

Ook lezen wij bij Wheaton, *Éléments du Droit International*, T. I p. 112:

„En supposant même que le sujet natif d'un pays ne puisse pas renoncer à son caractère national primitif, de manière à cesser d'être responsable pour ses actes criminels contre les lois de son pays natal, il a été reconnu par les autorités judiciaires aux États-Unis d'Amérique et en Angleterre, qu'une telle personne peut jouir de tous les droits civils et privilèges, de commerce dans le pays étranger où il est domicilié et naturalisé. Tel fut l'arrêt de la cour du Banc du roi, concernant l'interprétation du traité de 1794 entre l'Angleterre et les États-Unis, qui a ouvert le commerce des pays au delà du Cap de Bonne-Espérance, dans les limites de la charte de la compagnie des Indes, aux citoyens américains, commerce qui était en même temps prohibé aux sujets britanniques. La cour jugea qu'un sujet natif de l'Angleterre pourrait devenir citoyen des États-Unis, et jouir de tous les avantages commerciaux, concédés par le traité aux pays étrangers où il avait été naturalisé, et que la circonstance de son

met de beginselen van het volkenrecht ¹⁾, dat een souvereine Staat zich door het staatsrecht van een anderen Staat laat binden ²⁾. Wanneer een Engelschman alzo de oprchte begeerte aan den dag legde om van zijn Engelsch staatsburgerschap afstand te doen en Nederlander te worden, had men hem dit niet moeten beletten, op grond dat de regeering van zijn land hem als onderdaan bleef be-

retour dans son pays natal, pour un objet purement temporaire, ne devait pas le priver de ces avantages."

1) Zie o. a. Foelix, Tr. du Dr. intern. ed. 1866, I. p. 29 en de Bosch Kemper t. a. p. bl. 84.

2) Al zeide de Minister dan ook (Bijblad 1859—60, Hand. 2^e Kamer bl. 919) „er is hier geen sprake van verbindbaarheid, van werking van vromde wetgeving in ons land, er is hier alleen sprake van raadpleging eener vreemde wetgeving ten einde daaraan te toetsen de vraag, of een Engelschman, die in een vreemd land genaturaliseerd wordt, al of niet Engelschman blijft, niet om aan eenige bepaling dier wetgeving bij ons kracht van wet te geven; maar om een feit te constateeren, waarvan de kennis noodig is ter beoordeeling van het al of niet wenschelijke van een verzoek om naturalisatie."

schouwen.¹⁾ Want dat men geen onderdaan van twee staten kan zijn, een argument waarop de regeering, tot verdediging van haar stelsel, den meesten klem legde²⁾, weigeren wij ten eenenmale te gelooven. Onze gronden hiervoor zijn de volgende:

1) Wij halen hier de woorden aan, door den heer Mackay in de zitting van 12 Mei 1862 (Bijblad 1861—62, Hand. 2^e Kamer bl. 695) gesproken: „Ik geloof dat wij hem, die verklaart Nederlander te willen zijn en aan ons land zijne krachten, kapitaal en wetenschap wil sencken, als eerlijk man moeten aannemen. Wij kunnen niet vergen dat hij de wetten van zijn land verandert: dat is buiten zijn schuld. Het zou vernederend zijn iemand op te nemen die twee vaderlanden aan de hand zou houden; maar wij moeten hem niet afwijzen, die door de wetten van zijn land aan dat land verbonden blijft.”

2) Zoo ziede de Minister Godefroi (Bijblad 1859—60, Hand. 2^e Kamer bl. 917): „het beginsel van onze burgerlijke, zoowel als politieke wetgeving is, dat men niet met het Nederlander-schap nog eene andere nationaliteit kan bezitten. Juist dit beginsel geeft naar mijn inzien krachtigen steun aan de ontkennde beantwoording der vraag, of het wenschelijk is vreemdelingen te naturaliseeren die hunne nationaliteit behouden.” Ook de Minister

De rechtsregel, dat niemand van twee staten te gelijk burger kan zijn, heeft in het inwendig staatsrecht die beteekenis, dat men niet te gelijker tijd zich op het staatsburgerschap van twee staten kan beroepen, en dat elke staat in zijne staatsburgers slechts één staatsburgerschap erkent en bij de naturalisatie vorderen kan, dat men afstand doe van het vroeger staatsburgerschap. ¹⁾ De noodzakelijkheid van een band tusschen den Staat en ieder zijner burgers en de soms onvermijdelijke bezwaren welke een dubbel burgerschapsrecht (Doppelbürgerrechte) en de vereeniging van meerdere nationaliteiten in één persoon opleveren hebben dezen regel door alle schrijvers doen erkennen. ²⁾

Boot, ofschoon het stelsel van uitsluiting niet toegedaan, beweerde (Bijblad 1858—59, Hand. 1e Kamer bl. 249), dat de regel: niemand kan burger van twee staten te gelijk zijn, bij ons geldt.

1) De Bosch Kemper t. a. p. bl. 85.

2) Reeds Cicero, in zijne Or. pro Balbo zeide: „O jura praeclara atque divinitus jam inde a principio Romani nominis a

De vraag evenwel, of er op den regel uitzonderingen bestaan, uitzonderingen, die, zoo zij bestaan, ook in deze geene andere uitwerking kunnen hebben dan dat zij den regel bevestigen, met andere woorden, of het

majoribus comparata, ne quis nostrum plus quam unius civitatis esse possit (dissimilitudo enim civitatum varietatem juris habeat necesse est.)”

Wij kunnen niet nalaten hier de schoone woorden aan te halen, waarmede Charles Brocher, in zijn *Nouveau Traité de Dr. internat. privé* (Genève en Parijs 1876) bl. 165, de betrekking van den burger tot zijn vaderland omschrijft. „Chacun doit avoir une patrie et n'en avoir qu'une seule. Nés faibles, nécessiteux et sociables, nous devons rattacher notre existence à une puissance supérieure, qui nous garantisse une vie commune, nous assure, sur le territoire national, un lieu de refuge toujours ouvert, et nous suive à l'étranger, pour nous y couvrir au besoin de sa protection. Ce sont là des rapports d'où l'on voit naître un ensemble de droits et d'obligations réciproques exerçant une large influence sur notre développement. Nous ne craignons pas de le dire: il manquerait quelque chose à notre existence morale, si nous devions rester sans liens personnels avec ces grandes personnalités sociales, qui s'appellent États et dont la vie supérieure doit élever et agrandir la nôtre.

burgerschap van twee staten in één persoon mogelijk is, heeft levendigen strijd uitgelokt.

Laat ons de verschillende meeningen in deze kortelijk nagaan.

Bar¹⁾, die zich tevens beroept op Feuerbach²⁾ en Püttlingen³⁾, ontkent de mogelijkheid eener dubbele betrekking als staatsburger: „Die durch Verlegung des Wohnsitzes und gleichzeitigen Erwerb des Wohnrechtes begründete Staatsangehörigkeit verpflichtet

Il est nécessaire que de tels liens soient empreints d'un caractère d'unité, s'ils doivent remplir convenablement la haute mission qui leur est assignée, et si l'on veut éviter les conflits divers que la pluralité ferait naître en telle matière.

Le droit positif laisse malheureusement beaucoup à désirer, au double point de vue que nous avons signalé: il y a des gens privés de patrie, il y en a qui en ont plusieurs.”

1) Dr. L. Bar, Das Internationale Privat- und Strafrecht, bl. 87.

2) Themis (1812) S. 323.

3) v. Püttlingen, Die gesetzliche Behandlung der Ausländer in Oesterreich, S. 2. Anm. 2.

den Einwandernden zur Treue gegen den Staat, welcher ihn dauernd opnimmft. ¹⁾ Diese Treue kann ihrem Wesen nach nicht beschränkt werden durch ein gleichzeitiges Treuverhältniss gegen einem anderen, vollständig unabhängigen Staat. Der auswandernde löst daher das zwischen ihm und dem Heimathstaate früher bestandene Treuverhältniss op, kann sich also nicht mehr als Angehörige seines Heimathstaates betrachten. Hieraus volgt, dass sowohl die privatrechtliche, als die politische Persönllichkeit durch die Einwanderung in einen anderen Staat aus dem Gebiete der Gesetze des Heimathstaates austreten.”

Unger ²⁾ omschrijft het staatsburgerschap als de

1) Tot staving hiervan haalt Bar eenige gronden aan uit de positieve wetgeving van onderscheidene Staten, welke gronden echter, volgens Bluntschli (Kritische Vierteljahrsschrift f. G. u. R. 12^e B. S. 462), slechts den regel bewijzen, zonder de uitzonderingen te verklaren of tegen te spreken.

2) Jos. Unger, System des Oesterreichischen allgemeine. Privatrechts, Bd. I. S. 293 en S. 164.

onderwerping van de staatsrechtelijke persoonlijkheid aan een bepaalde staatsmacht, en leidt hieruit af, dat, dewijl de persoonlijkheid ondeelbaar is, niemand tegelijkertijd burger in verscheidene landen zijn kan. Desniettemin neemt hij aan, dat de staatsrechtelijke en de privaatrechtelijke persoonlijkheid in geen verband tot elkander staan, en dientengevolge ook iemand, die ten gevolge zijner woonplaats in privaatrechtelijk opzicht tot het buitenland behoort, toch nog in staatsrechtelijk opzicht tot zijn vaderland kan behooren.

Zachariä ¹⁾ erkent de mogelijkheid, dat iemand in betrekking van onderdaan tot meerdere staten van den Deutschen Bond kan staan; maar laat zich verder niet over de zaak uit.

Bluntschli ²⁾ schrijft het volgende: „Die Vereinigung zweier Heimatsrechte in einer Person is nicht

1) Zachariä, Deutsches Staats- und Bundesrecht I. S. 444 (2^e Aufl.)

2) Bluntschli, Allgemeines Staatsrecht. (3^e Aufl.) I. S. 196.

unmöglich, und theilweise durch die Culturverhältnisse der Gegenwart veranlaszt. Wenn daraus ein wirklicher Conflict widerstreitender Pflichten sich ergibt — ein immerhin seltener Fall — so kann die Lösung desselben wohl schwierig werden. Nicht immer hilft der Satz aus, dass der ältere Statsverband dem neueren vorgehe: ¹⁾ ins besondere dann nicht, wenn

1) De schrijver is hier eenigszins teruggekomen op zijne in een vorige editie geuite meening, dat, in geval van conflict het recht van den ouden staat in ieder geval de voorrang heeft. Inderdaad gelooven wij dan ook, dat Bar niet ten onrechte zeide (t. a. p. S. 88): „Dass Bluntschli das Recht des früheren Heimathstaates als das stärkere betrachtet, beruht auf Bluntschli's Ansicht, das an und für sich der Heimathstaat seine Zustimmung zur Auswanderung zu erteilen habe und demnach eine förmliche Entlassung erwirkt werden müsse, sofern nicht die Auswanderung ausdrücklich dem Unterthanen freigestellt sei. Das entgegengesetzte Princip der freien Auswanderung ist aber, wie bemerkt, nach neuerem Völkerrechte das richtige, und die ausdrücklichen Sanctionen dieses Satzes in verschiedenen Landesverfassungen und Gesetzen sind nicht Ausnahmen einer entgegengesetzten Regel, sondern Bestätigungen jenes Grundsatzes.“

das ältere Heimatsrecht ein ruhendes, und das neuere ein wirksames (actuelles) ist, wenn also der Doppelbürger wohl in der neuen Heimat wohnt, aber nicht mehr in der alten. In diesen Fällen wird z. B. die Militärpflicht in der letzteren geleistet werden müssen. Deshalb kommt auch zunächst dem State, welcher einem Ausländer die Naturalisation ertheilt, oder ihm eine Bedeutung überträgt, die Befugnis zu, entweder die vorherige Entlassung aus dem frühern Statsverbande zu verlangen, oder den Vorbehalt der Fortdauer desselben zuzugestehen." In een noot voegt de schrijver er nog bij: „Es kommt sogar vor, dasz eine Person, gleichzeitig in zwei Staten an der Landesrepräsentation Theil nimmt. Manche Standesherrn sind gleichzeitig Mitglieder der ersten Kammern in zwei und drei Staten, in denen allen sie begütert, und denen allen sie durch den Eid der Treue verbunden sind. Ist est ja nicht einmal undenkbar, dasz Jemand zwei verschiedene Wohnorte (Domicile), z. B. eines in der Stadt und eines auf dem Lande, oder

eines als Kaufmann (Firma) und ein anderes als Privatmann hat! Wenn Bar (das Internationale Privat- und Strafrecht S. 85) alle diese Möglichkeiten bestreitet, so überzeugt ein Blick in die wirklichen Verhältnisse, dasz diese mannigfaltiger sind als die enge Theorie. Die Freiheit der Auswanderung wird dadurch nicht beschränkt, wohl aber die Freiheit bewahrt sein angeborenes Vaterland zu behalten und damit eine neue Statsgenossenschaft zu verbinden. ¹⁾

1) Ook Brocher (zie de noot in fine aangehaald op bl. 90), Demangeat (op Foelix, *Traité du Droit international privé*) en Heffter (t. a. p. bl. 110) nemen de mogelijkheid aan, dat iemand twee verschillende nationaliteiten kan bezitten. Bij Demangeat lezen wij (T. I. p. 81): „Du reste, il ne serait pas absolument impossible, qu'un même individu, considéré chez nous comme Français, fût considéré chez une nation étrangère comme membre de cette nation. Ainsi, qu'un enfant naisse en Angleterre de parents français: Français d'après le Code Napoléon, il sera Anglais au point de vue des lois Anglaises,” en op pag. 93: „La règle posée dans l'art. 12 du Code Napoléon nous fournit un nouvel exemple d'une personne, que l'on peut considérer comme appartenant à deux nationalités distinctes. En effet l'An-

Onder de Nederlandsche auteurs, die de mogelijkheid eener betrekking tot twee verschillende staten erkennen, behooren de Hoogleraren Diephuis en Opzoomer. Naar aanleiding van een antwoord der regeering ¹⁾, „dat men niet te gelijk Nederlander kan zijn en Zwitser, Engelschman of Spanjaard” betoogt eerstgenoemde schrijver ²⁾, dat men niet te gelijk Nederlander en vreemdeling kan zijn, maar wel Nederlander en tevens burger van een ander rijk. Immers,

glaise qui épouse un Français reste Anglaise pour les Anglais, tout en devenant Française pour nous: le droit anglais tient cette femme pour non mariée, as a feme sole.

Heffter schrijft: „Unterthan mehrerer Staaten zugleich (sujet mixte) kann man nur durch Duldung derselben sein. Jeder Staat kann eine derartige Duplicität verbieten und die Aufhebung des ausländischen Unterthans-verhältnisses fordern oder in Wahl stellen. Schon das Staatsrecht der alten Welt war hierin verschieden. Cicero pro Balb. 12: „Sed nos (Romani) non possumus et huius esse civitatis et cuiusvis praeterca; *ceteris omnibus concessum est.*”

1) Voorduin II, bl. 30, Geschied. der beraadsl. II, bl. 426.

2) T a. p. bl. 235.

of iemand Nederlander is, moet, onafhankelijk van elke vreemde wet, naar de onze beoordeeld worden; maar aan den anderen kant kan deze niet beletten dat hij, wien zij die hoedanigheid heeft toegekend, door een vreemde wet erkend wordt als burger van haar land. Een voorbeeld hiervan vindt men dan ook in hen die, binnen ons koninkrijk uit Fransche, maar hier gevestigde ouders, geboren, volgens art. 5. 1° B. W., Nederlanders, en tevens, volgens art. 10a C. N. 1), Franschen zijn. 2) De Hoogleraar Opzoomer sluit zich bij dit betoog aan. 3)

1) Tout enfant né d'un Français en pays étranger est Français.

2) „De wet van '50 getuigt,” zeide de Heer van Goltstein in de zitting der 2e Kamer van 3 Mei 1861, „zelf tegen den regel. Lees Art. 1, daar zult ge zien dat degenen, die geboren zijn uit ouders binnen het rijk gevestigd, Nederlanders zijn, en desniettemin betreft de wet van andere landen die personen onder deszelfs onderdanen. Hier zou dus die betrekking tot twee verschillende staten bestaan, waartegen de Minister zich verklaard heeft als zijnde deze onbestaanbaar.”

3) T. a. p. Dl I. bl. 59.

Waar onze wetgeving alzoo zelve de betrekking tot twee verschillende Staten uitdrukkelijk medebrengh, aarzelen wij geen oogenblik aan te nemen, dat door de toelating van een vreemdeling als burger van een staat en de verkrijging eener nieuwe nationaliteit niet noodwendig de band met het vroegere vaderland wordt verbroken. Wel is waar gaat in de praktijk het verlies der oude nationaliteit meestal gepaard met het verkrijgen der nieuwe. Men veronderstelt gewoonlijk, dat, wanneer een persoon het burgerschap in een staat aanvaardt hij tevens den anderen staat uittreedt. Maar niettemin is het waar, dat er zich een vrij groot aantal exceptioneele gevallen voordoen dat iemand te gelijker tijd burger van twee of meerdere staten is. ¹⁾

De regeering evenwel, gelijk wij gezien hebben, en met haar enkele leden der Kamer, hebben met kracht de onmogelijkheid van een burgerschap in twee staten,

1) Vgl. Bluntschli t. a. p. in het Krit. Vierteljahrschr. f. Ges. und Rechtsw.

volgehouden. Men beriep zich op art. 9 B. W. ¹⁾ en op art. 10 der Wet van 1850. ²⁾ Wij hooren o. a. den heer de Kempnaer, in de zitting der Tweede Kamer van 25 Juli 1859 ³⁾, het volgende spreken: „In ons land geldt het beginsel, dat belangrijk is en waaraan wij moeten vasthouden, dat niemand hier te lande twee nationaliteiten te gelijk mag bezitten, en bij gevolg, nevens zijne oorspronkelijke nationaliteit, die hij behoudt, de Nederlandsche naturalisatie niet mag verkrijgen. Ik wijs u daartoe op art. 9 van ons B. W. en op art. 10 der wet van 1850. Indien dus een Nederlander, van ouder tot ouder hier te huis behorende, hier te lande geboren en opgevoed, het voor zijn belang raadzaam oordeelt zich elders te vestigen

1) „De hoedanigheid van Nederlander wordt verloren: 1°. door het bekomen van naturalisatie in een vreemd land.”

2) „De staat van Nederlander wordt verloren: 1°. door de aanneming van naturalisatie in een vreemd land.”

3) Bijblad 1858—59. Hand. bl. 1315.

en daar de naturalisatie te vragen, dan verliest hij daardoor ipso jure zijne hoedanigheid van Nederlander. En zoo nu zijn belang later weér vordert, dat hij dat vreemde land verlaat en in zijn geboorteland terugkeert, dan is en blijft hij daar vreemdeling totdat hij weder wordt genaturaliseerd, zooals art. 10 B. W. ¹⁾ bepaalt. Iedereen dus, die zijne hoedanigheid van Nederlander voor het een of ander belang heeft opgeofferd en later terugkeert, is en blijft vreemdeling totdat hij op nieuw is genaturaliseerd. Deze is nu de toestand van den Nederlander. Het is hem ontzegd twee nationaliteiten te gelijk te bezitten. Gunt men dat desniettemin den vreemdeling, dan geeft men dezen laatste een voorrecht boven den inboorling. De wetgever schijnt mij toe te moeten zorgen, dat de vreem-

1) „Die de hoedanigheid van Nederlander, om eene der oorzaken, bij het vorig artikel vermeld, verloren heeft, kan dezelve niet terugbekomen dan met inachtneming der bepalingen van art. 8 hier boven.”

deling, die zijne nationaliteit behoudt, ook in ons land niet worde genaturaliseerd, boven een inlander niet worde bevoorrecht.”

In gelijken geest liet zich de Minister Godefroi uit in de zitting der Tweede Kamer van 1 Aug. 1860 : ¹⁾ „De Nederlander verliest die hoedanigheid, wanneer hij het staatsburgerschap van een ander land aanvaardt. Maar waarom zullen dan onze wetten toelaten, dat iemand, die Nederlander *wordt* tevens zal kunnen *blijven* in het bezit der nationaliteit van een ander land? De geest dus ook onzer wetgeving verzet zich tegen dergelijken tweeslachtigen toestand.”

Dat de woorden onzer wetgeving de onvoorwaardelijke toepassing van den regel: niemand kan burger van twee staten zijn, niet voorschrijven, zal wel geen nader betoog behoeven. Men kan dan ook moeilijk anders dan de woorden beamen van den schrijver in

1) Bijblad 1859—60, Hand. 2^e Kamer bl. 917.

het Weekblad voor de Burgerlijke Administratie, ¹⁾ naar aanleiding der in de Kamer gevoerde discussie geschreven: „Wanneer een Nederlander de naturalisatie in een vreemd land aanneemt ²⁾, dan verliest hij den staat van Nederlander, Art. 10 der wet; want de Wet gaat van het beginsel uit, dat hij dan wil ophouden Nederlander te zijn. Wanneer alzoo een Nederlander naar de Kaap gaat en Engelschman wordt, houdt hij op Nederlander te zijn; maar er staat niet, dat hij, die, Engelschman of Zwitser zijnde, Neder-

1) Weekbl. voor de Burg. Adm. 1859. N°. 526.

2) Wij lezen bij Mr. Boissevain, aantekening op art. 10, 1° der wet van 1850: Door het *aannemen* van naturalisatie in een vreemd land verliest men, volgens deze wetsbepaling, zijn staat als Nederlander; het B. W. zegt daarentegen in art. 8 „door het *bekomen* van naturalisatie in een vreemd land,” zoodat het in de macht eener vreemde regeering zoude staan, door het verleenen van naturalisatie ook aan een onwillige, een Nederlander van zijn staat te berooven. Juister wordt hier gezegd: „*aannemen*, hetgeen eene vrijwillige handeling veronderstelt.”

lander wordt, den staat van Engelschman of Zwitser moet laten varen: met andere woorden, dat, zooals de Minister zeide, bij ons de regel bestaat, dat men geen burger van twee staten kan zijn. Men neemt het burgerrecht van Engeland of Zwitserland niet aan, men bekomt het niet, maar men behoudt wat men heeft.”

Wij geven volkomen toe, dat de Wetgever bij het stellen der beide vermelde artikelen, het beginsel van één staatsburgerschap voor oogen heeft gehad en zeer terecht bepaald heeft, dat een Nederlander, elders naturalisatie aannemende, ophoudt Nederlander te zijn; maar verder kon de wetgever niet gaan, en hij kon niet vaststellen als hoedanig men iemand, die Nederlander wordt, in zijn oorspronkelijk vaderland zou beschouwen; wij mogen dan ook niet uit analogie der beide artikelen aannemen, dat de geest onzer wetgeving het beginsel van één staatsburgerschap uitdrukkelijk huldigt. Mocht men dit niettemin willen volhouden, dan wijzen wij ten overvloede

nogmaals op de art. 5. 1° B. W. en art. 1 der Wet van 1850, waarin het beginsel toch zeker uitdrukkelijk ontkend wordt.

En gelijk de hoogleraar Diephuis ¹⁾ opmerkt, het kan ook in de toepassing geene wezenlijke bezwaren opleveren, daar onze wet alleen bepaalt, hoe iemand hier beschouwd en behandeld zal worden en dus aan niemand eene andere nationaliteit ontnemt, door hem het Nederlandschap toe te kennen; hij geldt voor onze Wet als Nederlander en dus niet als vreemdeling, onverschillig hoe hij elders naar de vreemde Wet beschouwd en behandeld wordt.

Ook behalve het geval, dat iemand, volgens een wetsartikel, tot twee verschillende staten behoort, kunnen nog andere voorbeelden worden aangehaald van een dubbel burgerschap ten onzent. Vooreerst betoogt reeds de meergenoemde schrijver in het Weekblad

1) T. a. p. bl. 236.

voor de Burgerlijke Administratie ¹⁾, dat de regel ten opzichte der Zwitsers nooit gegolden heeft. Na er op gewezen te hebben, dat in Zwitserland hetzelfde beginsel als in Engeland geldt, gaat hij aldus voort: „er zijn zelfs Edelen, ofschoon van jonger datum, die in Zwitserland hunne burgerschapsrechten behouden en zorg dragen dat hunne kinderen evenzeer die rechten handhaven; vele krijgslicden handelen eveneens.”

Ook de heer Mackay haalde het voorbeeld aan eener dubbele betrekking als staatsburger, toen hij in de zitting der Tweede Kamer van 1 Aug. 1860 ²⁾ het volgende zeide: „De voorbeelden zijn er dat Engelschen, die Engelschen bleven maar wier rechten sliepen, Nederlanders geacht werden. Ik heb personen gekend, die zitting hadden in de ridderschap en de Staten, die openbare betrekkingen bekleedden, en, zoodra hunne rechten als Engelschen wakker werden

1) T. a. p. N°. 526 en N°. 537.

2) Bijblad 1859—60, IIand. bl. 917.

ten gevolge van den dood van bloedverwanten of door andere omstandigheden, Nederland vaarwel zeiden, en alle betrekkingen nederlegden om als Engelsch staatsburger te herleven. Ik zal die personen niet dan onder vier oogen aan den Minister noemen." 1)

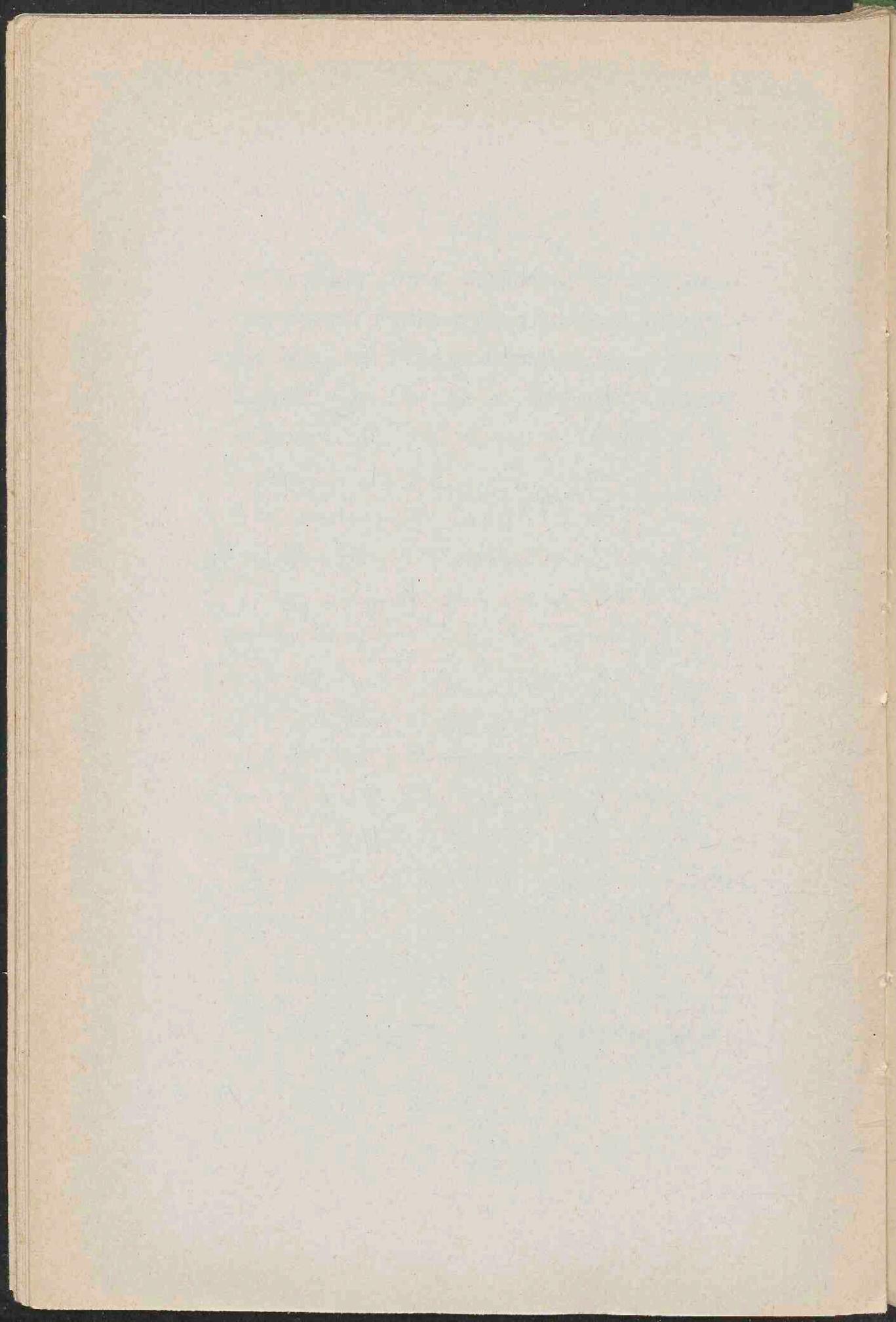
Wij zien alzoo, dat de voorstanders van het stelsel van uitsluiting der Engelschen bezwaarlijk den regel: niemand kan burger van twee staten te gelijk zijn, als een argument voor hunne handelwijze konden aanvoeren.

Wij erkennen overigens, dat men hier, voor het geval dat een genaturaliseerde het burgerschap in zijn oorspronkelijk vaderland behield, groote voorzichtigheid moest in acht nemen, en in elk bijzonder geval onderzoeken welke de beweegredenen van den

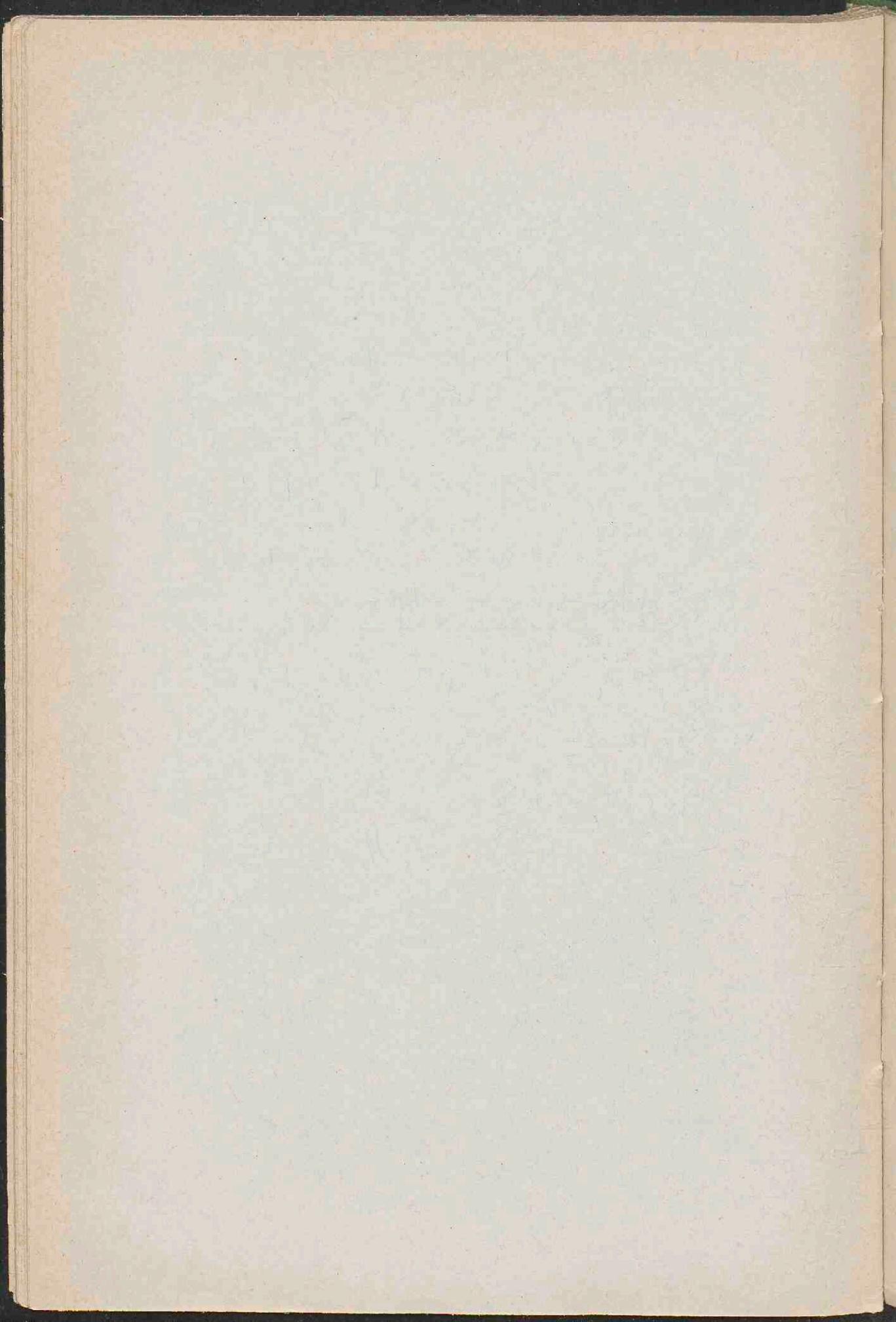
1) Spreker was de vader van Mr. M. Baron Mackay, tot vóór weinige jaren evencens lid der Tweede Kamer, thans als Lord Reay zitting hebbende in het Engelsche Hoogerhuis.

requestrant om naturalisatie waren. Maar wij herhalen het, de regeering ging te ver met hier algemeene regels voor de wetgevende macht te stellen en zich daaraan te binden. ¹⁾

1) Vgl. ook de Bosch Kemper t. a. p. bl. 84.

STELLINGEN.

STELLINGEN.

I.

Het gevoelen van Paulus in l. 97 D. de adqu. hered. (XXIX, 2), dat hij, die uit een later testament, waarvan hij de nietigheid niet kende, de erfenis heeft aanvaard, nog uit het eerste testament kan aanvaarden, verdient de voorkeur boven het, in de aangehaalde lex medegedeelde, gevoelen van Papinianus.

II.

Wanneer de legataris zeker is, maar wie de bezwaarde erfgenaam is, onzeker is, geldt het legaat.

III.

Het is niet noodig in l. 18 D. de in jus vocando, met Cuiacius, Observ. 21, 38, in plaats van *a vinea* te lezen *a ianua*.

IV.

Het putatief huwelijk wettigt de door de echtgenooten erkende kinderen.

V.

Het verschil van uitdrukking in de artt. 6 en 11 B. W. brengt geene verschillende beteekenis mede.

VI.

Art. 272 B. W. vordert niet dat de nieuwe oorzaak, na de verzoening opgekomen, op zich zelve voldoende moet zijn om den eisch tot echtscheiding te wettigen.

VII.

Interpretatieve wetten hebben geene terugwerkende kracht.

VIII.

Volgens art. 1054 B. W. kan het bezit aan uitvoerders van uiterste wilsbeschikkingen toegekend, langer dan één jaar duren.

IX.

Bij verjaring gaat niet de verbintenis maar het vorderingsrecht te niet.

X.

In geval van art. 1781 lid 3 B. W. is hij, die ter leen ontvangt ook dan voor het verlies der zaak verantwoordelijk, wanneer zij evenzeer bij den eigenaar verloren was gegaan.

XI.

De legataris heeft geene zakelijke rechtsoordering.

XII.

De achtergelaten schepeling die eerder dan het schip in de haven van vertrek is teruggekeerd, bij de terugkeer van het schip nog niet hersteld zijnde, is gerechtigd tot loon over de geheele reis van het schip.

XIII.

De woorden „ongelukkig en ter goeder trouw gehandeld hebbende schuldenaar” hebben in art. 850 K. eene strenger beteekenis dan in art. 709 R. V.

XIV.

Terecht is den trekker geene wisselactie tegen den acceptant gegeven.

XV.

De keuze van woonplaats in de dagvaarding is ook verplichtend voor hem die zijne woonplaats heeft in de gemeente alwaar de kantonrechter zitting houdt.

XVI.

De conclusie dat de gedaagde een bepaalde som zal betalen met korting van hetgeen hij zal aantoonen reeds voldaan te hebben, voldoet aan de in art. 5 R. V. gestelde vereischen.

XVII.

Hij die desbewust van een valsch geschrift gebruik maakt, is wegens oplichting te straffen, wanneer de schrijver ter goeder trouw verkeerde.

XVIII.

In de C. P. artt. 301 en 434 is het begrip van vergiftiging en brandstichting te ruim gesteld.

XIX.

Heropening van het onderzoek is geoorloofd (art. 204 S. V.)

XX.

De Grondwet van 1815 gaf den Koning het recht naturalisatie te verleen.

XXI.

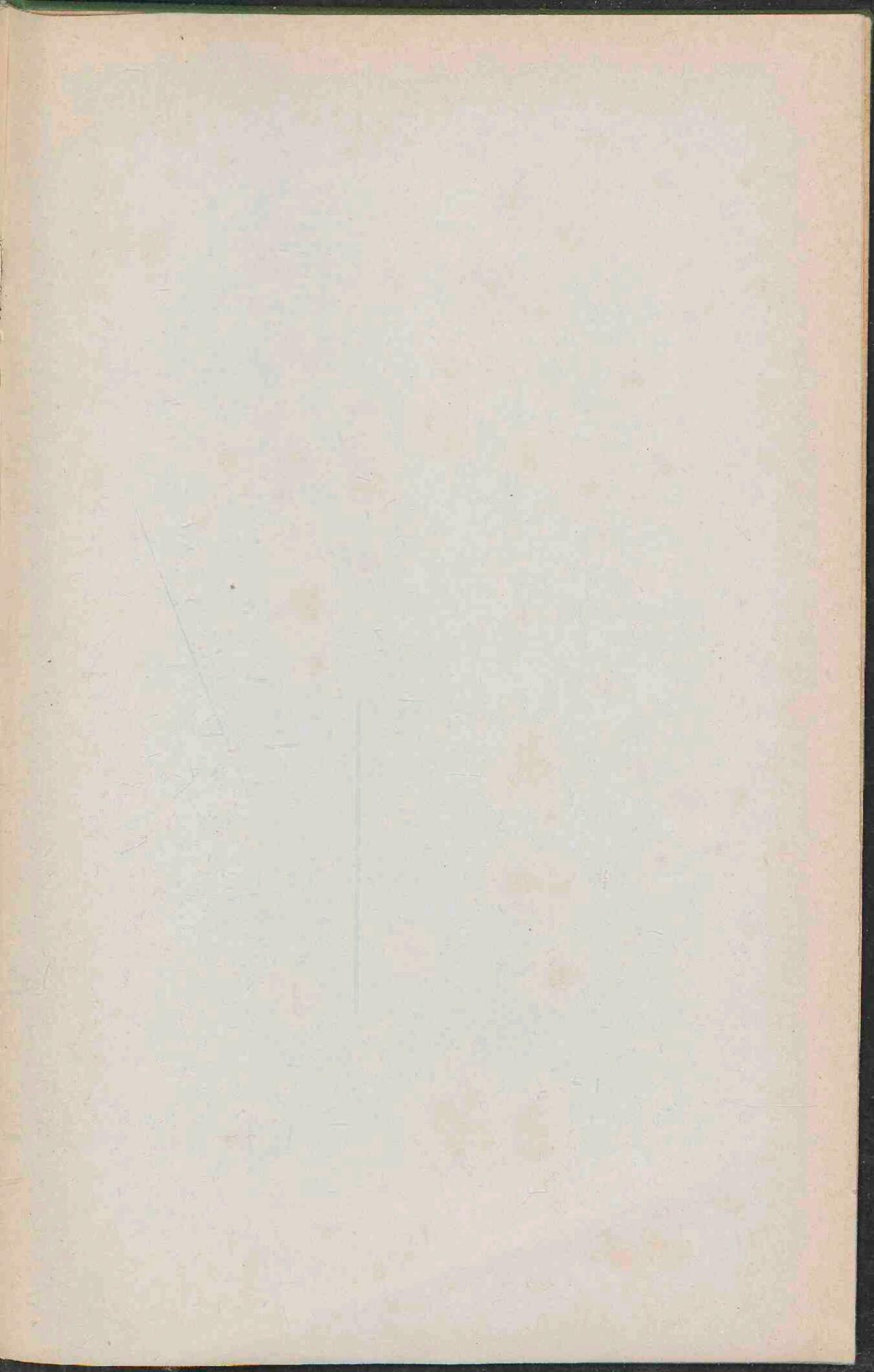
Bij eventueele Grondwetsherziening ware het wenschelijk, de naturalisatie bij Koninklijk besluit te verleen.

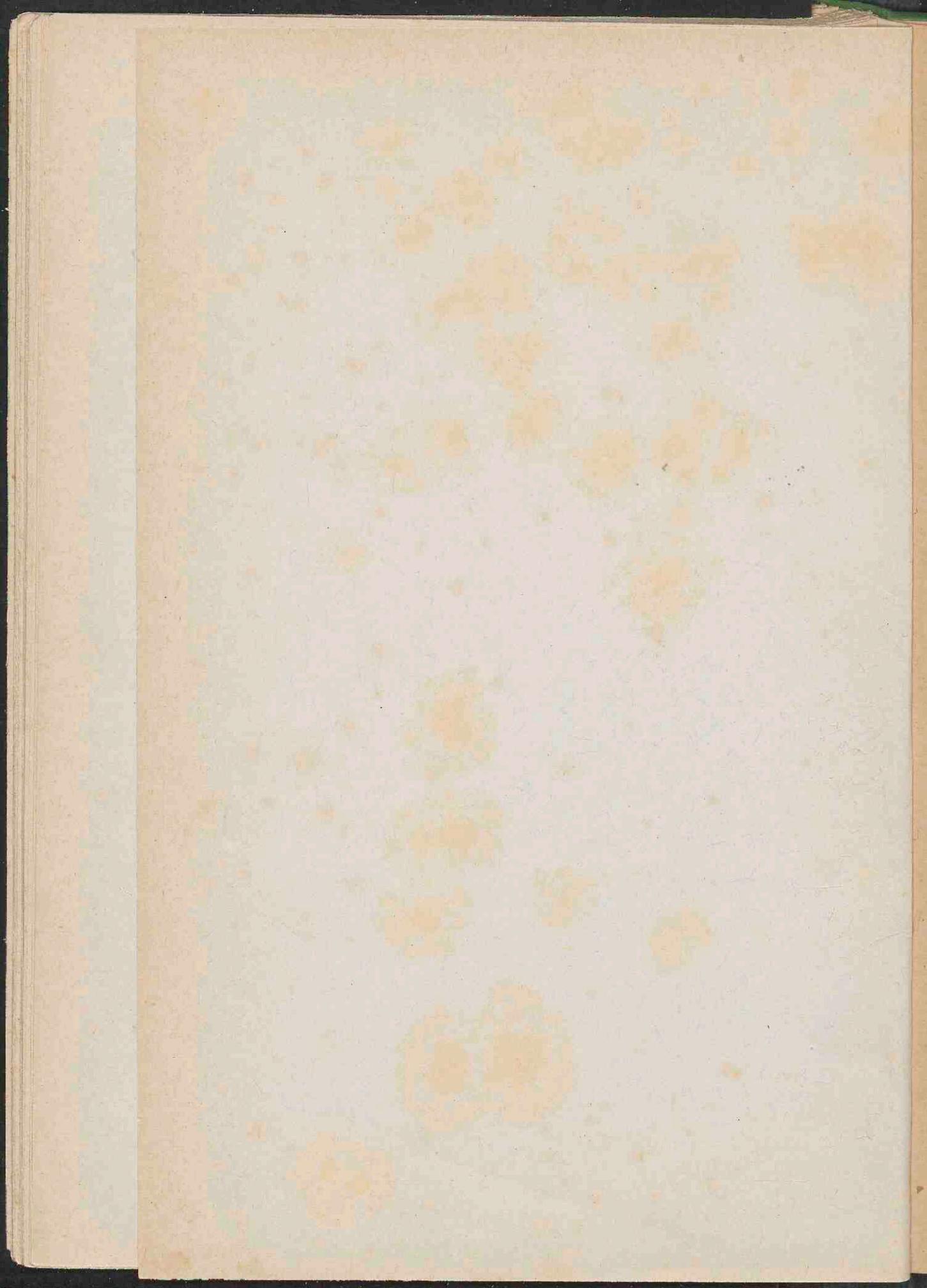
XXII.

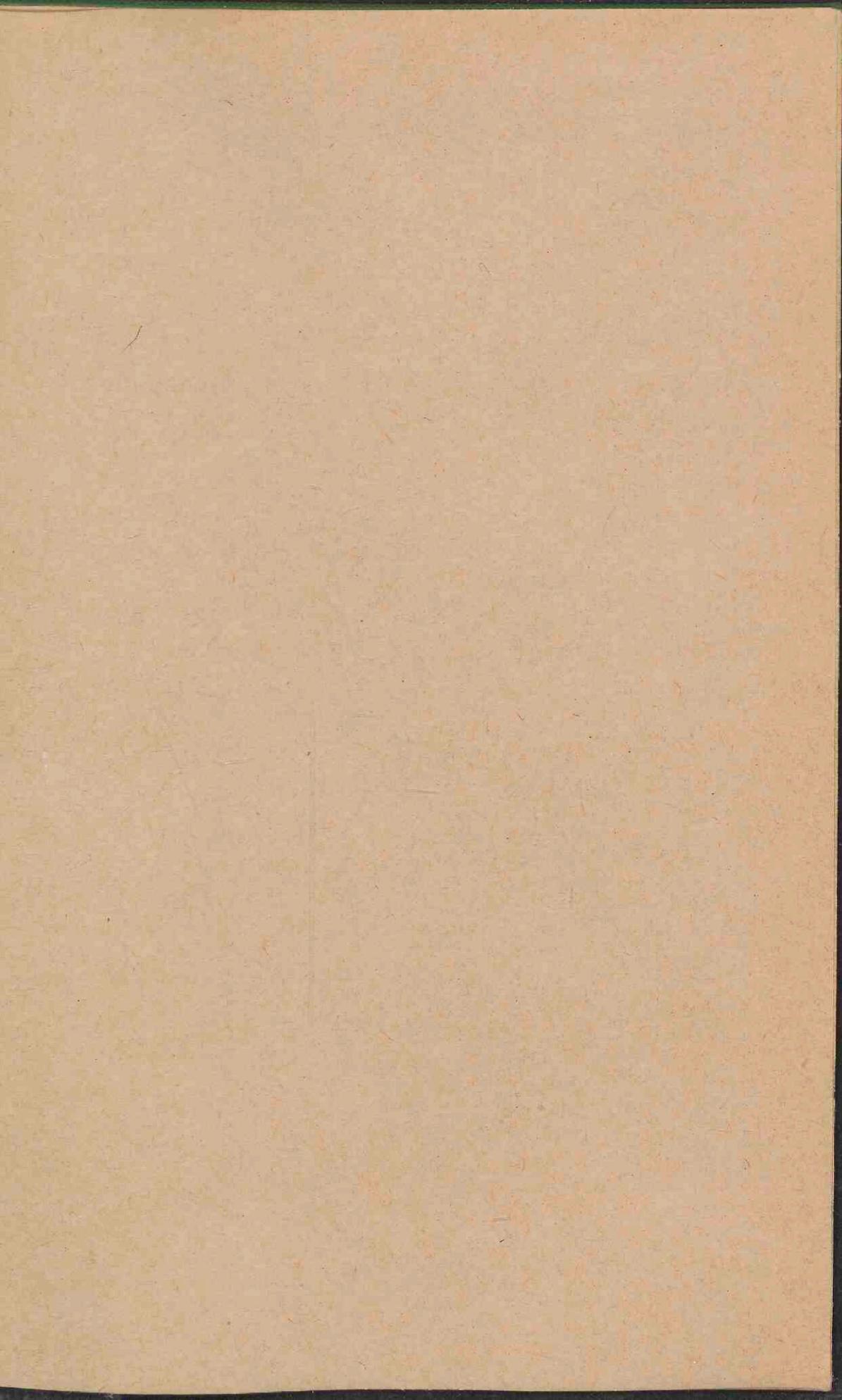
Zeer juist is bij de Grondwet het recht tot oorlogsverklaring aan den Koning opgedragen.

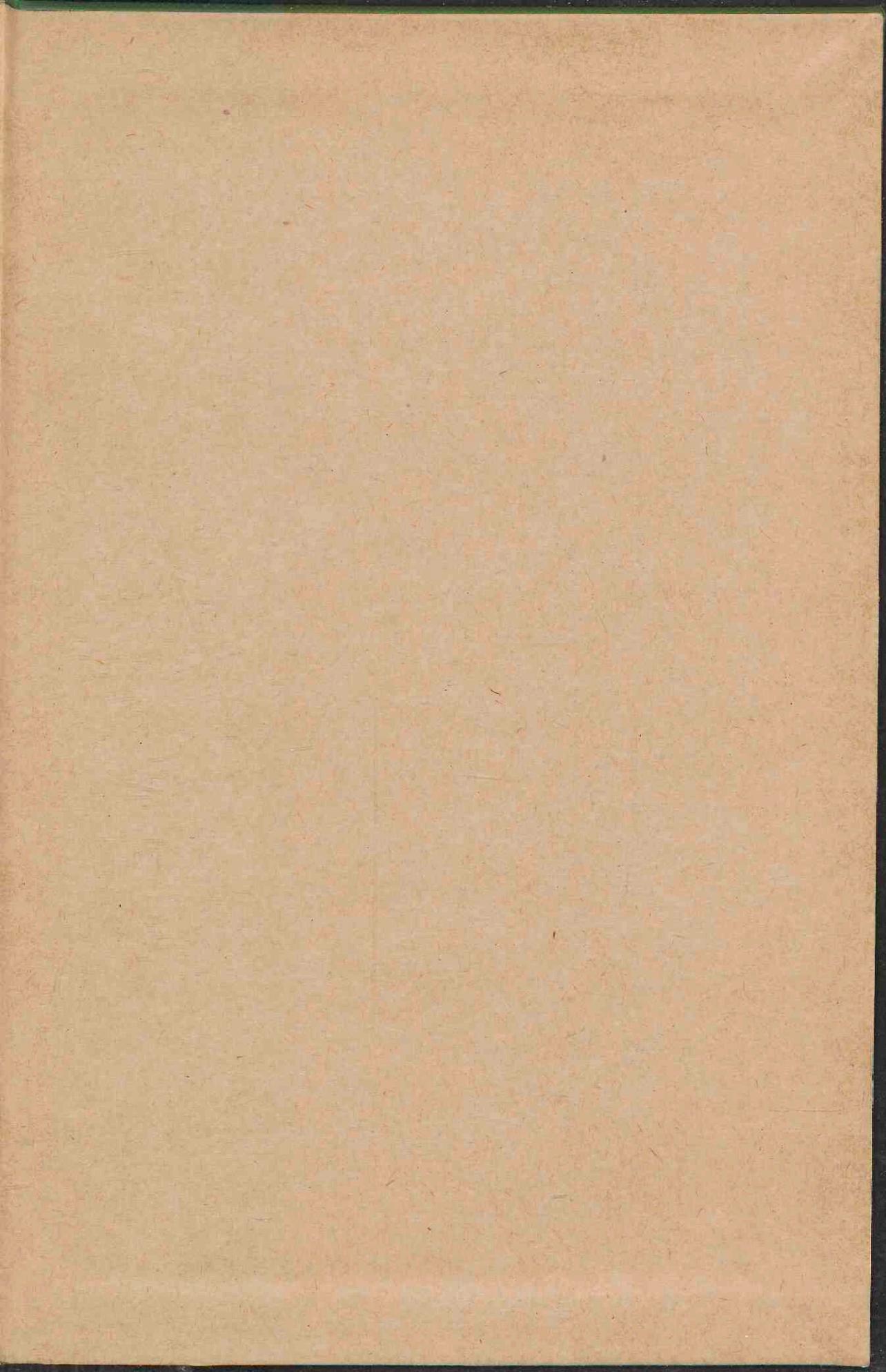
XXIII.

De in de zitting der Tweede Kamer van 14 en 15 April j. l. aangevoerde argumenten tegen het ontwerp tot instelling van een postspaarbank, hadden tot de verwerping van genoemd wetsontwerp moeten leiden.

1